

C/2023/1553

19.12.2023

PRIPOROČILO KOMISIJE

z dne 12. decembra 2023

o prenosu člena 30 o nacionalnih skladih za energijsko učinkovitost, financiranju in tehnični podpori iz Direktive (EU) 2023/1791 o energetske učinkovitosti (prenovljena direktiva o energijski učinkovitosti)

(C/2023/1553)

EVROPSKA KOMISIJA –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti člena 292 Pogodbe,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Komisija je v sporočilu z dne 28. novembra 2018 Čist planet za vse – Evropska strateška dolgoročna vizija za uspešno, sodobno, konkurenčno in podnebno nevtravno gospodarstvo ⁽¹⁾ navedla, da je energijska učinkovitost ključno področje ukrepanja, brez katerega ni mogoče doseči popolnega razogljičenja gospodarstva Unije.
- (2) Decembra 2018 je bil v sveženj Čista energija za vse Evropejce, katerega cilji so bili postaviti energijsko učinkovitost na prvo mesto, prevzeti vodilno vlogo na področju energije iz obnovljivih virov v svetovnem merilu in zagotoviti pošteno obravnavo odjemalcev, vključen nov krovni cilj Unije do leta 2030 glede povečanja energijske učinkovitosti, in sicer za vsaj 32,5 % glede na projekcije porabe energije v letu 2030.
- (3) V skladu z Direktivo 2012/27/EU Evropskega parlamenta in Sveta (v nadaljnjem besedilu: direktiva o energijski učinkovitosti) ⁽²⁾, kakor je bila spremenjena z Direktivo (EU) 2018/2002 ⁽³⁾, je treba krovni cilj vsaj 32,5-odstotnih prihrankov energije na ravni EU doseči do leta 2030.
- (4) Komisija je v sporočilu z dne 17. septembra 2020 Krepitev evropskih podnebnih ambicij do leta 2030 – Vlaganje v podnebno nevtravno prihodnost v korist naših državljanov (v nadaljnjem besedilu: načrt za uresničitev podnebnih ciljev) ⁽⁴⁾ predlagala povečanje podnebnih ambicij Unije z dvigom ciljne vrednosti za emisije toplogrednih plinov na vsaj 55 % pod ravnmi iz leta 1990 do leta 2030. Predlog pomeni izpolnitev zaveze iz sporočila Komisije z dne 11. decembra 2019 o evropskem zelenem dogovoru, da bo podan celovit načrt za odgovorno povečanje ciljne vrednosti Unije za leto 2030 na okoli 55 %.
- (5) Iz ocene učinka, priložene načrtu za uresničitev podnebnih ciljev, je razvidno, da bo treba pri izboljšavah energijske učinkovitosti, če naj se uresničijo večje podnebne ambicije, znatno preseči sedanjih 32,5 %.
- (6) Za uresničitev navedenih ciljev je Komisija v sporočilu z dne 19. oktobra 2020 Delovni program Komisije za leto 2021 – Vitalna Unija v krhkem svetu ⁽⁵⁾ sprejela zakonodajni sveženj, s katerim bi se do leta 2030 emisije toplogrednih plinov zmanjšale za najmanj 55 % (sveženj „Pripravljeni na 55“), Evropska unija pa bi do leta 2050 postala podnebno nevtralna. Ta sveženj zajema najrazličnejša področja politike, vključno s prenovitvijo direktive o energijski učinkovitosti.

⁽¹⁾ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Evropskemu svetu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru, Odboru regij in Evropski investicijski banki Čist planet za vse – Evropska strateška dolgoročna vizija za uspešno, sodobno, konkurenčno in podnebno nevtravno gospodarstvo (COM(2018) 773 final).

⁽²⁾ Direktiva 2012/27/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2012 o energetske učinkovitosti, spremembi direktiv 2009/125/ES in 2010/30/EU ter razveljavitvi direktiv 2004/8/ES in 2006/32/ES (UL L 315, 14.11.2012, str. 1).

⁽³⁾ Direktiva (EU) 2018/2002 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2018 o spremembi Direktive 2012/27/EU o energetske učinkovitosti (UL L 328, 21.12.2018, str. 210).

⁽⁴⁾ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij Krepitev evropskih podnebnih ambicij do leta 2030 – Vlaganje v podnebno nevtravno prihodnost v korist naših državljanov (COM(2020) 562 final).

⁽⁵⁾ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij Delovni program Komisije za leto 2021 – Vitalna Unija v krhkem svetu (COM(2020) 690 final).

- (7) Tako je bila 13. septembra 2023 sprejeta Direktiva (EU) 2023/1791 (v nadaljnjem besedilu: prenovljena direktiva o energijski učinkovitosti) ⁽⁶⁾, s katero se je znatno povečala raven ambicij za leto 2030 v zvezi z energijsko učinkovitostjo, tudi v zvezi z njenim financiranjem.
- (8) Mobilizacija naložb v energijsko učinkovitost na podlagi namenske politike in ukrepov za financiranje energijske učinkovitosti, s katerimi je mogoče povečati obseg projektov na področju energijske učinkovitosti in spodbuditi zasebno financiranje za izvajanje prenovljene direktive o energijski učinkovitosti, je ključna za podporo državam članicam pri doseganju ciljev povečanja energijske učinkovitosti do leta 2030 in stroškovno učinkovitem doseganju podnebne nevtralnosti do leta 2050 ob sočasnem zagotavljanju konkurenčnosti in trajnostnosti gospodarstva EU.
- (9) Evropski svet je v svojih sklepih z dne 21. in 22. oktobra 2022 ter z dne 15. decembra 2022 Svet in Evropsko komisijo pozval, naj predložita konkretne predloge, med drugim za okrepitev prizadevanj za varčevanje z energijo, ter ponovil, da je treba povečati naložbe v energijsko učinkovitost.
- (10) S členom 30 prenovljene direktive o energijski učinkovitosti se priznava potreba po uvedbi ustrezne finančne in tehnične podpore za ukrepe za energijsko učinkovitost ter razvoju ciljno usmerjenih ukrepov politike, ki omogočajo mobilizacijo zasebnih naložb v energijsko učinkovitost, ter zagotavlja podlaga za nadaljnje delo za spodbujanje naložb v energijsko učinkovitost, pri čemer je poudarek na sodelovanju med Evropsko komisijo in državami članicami.
- (11) Države članice bi morale v skladu s členom 30(1) ter brez poseganja v člena 107 in 108 PDEU zlasti olajšati vzpostavitev finančnih mehanizmov ali uporabo obstoječih mehanizmov za ukrepe za izboljšanje energijske učinkovitosti, tako da bodo dosežene največje možne koristi financiranja iz različnih virov ter kombinacije nepovratnih sredstev, finančnih instrumentov in tehnične pomoči. V skladu s členom 30(2) mora Komisija državam članicam pomagati pri vzpostavitvi finančnih mehanizmov in instrumentov za pomoč pri razvoju projektov za mobilizacijo naložb v energijsko učinkovitost ter podporo ukrepom za energijsko učinkovitost, ki se izvajajo za ljudi, ki jih je prizadela energetska revščina, ranljive odjemalce, ljudi iz gospodinjstev z nizkimi dohodki in, kadar je ustrezno, ljudi, ki živijo v socialnih stanovanjih. Za podporo državam članicam pri prenosu in izvajanju člena 30(1) in (2) direktive o energijski učinkovitosti so v smernicah pojasnjeni področje uporabe in cilji zahtev ter navedene možnosti in primeri ukrepov politike za izpolnjevanje obveznosti, kot sta potreba po racionalizaciji regulativnega okvira za omogočanje kombiniranja več virov financiranja EU in nacionalnega financiranja ter potreba po olajšanju vzpostavitve mehanizmov tehnične pomoči na nacionalni ali po potrebi regionalni ravni.
- (12) V skladu s členom 30(3) morajo države članice promovirati posojilne produkte na področju energijske učinkovitosti, kot so zelene hipoteke in zelena posojila, ter zagotoviti, da je njihova ponudba s strani finančnih institucij široka in nediskriminatorna ter da so dostopni in razpoznavni za odjemalce, sprejeti ukrepe za omogočanje lažjega izvajanja shem financiranja prek računov in financiranja prek davkov ter spodbujati vzpostavljanje jamstvenih shem za posojila za naložbe v energijsko učinkovitost. Za podporo državam članicam pri prenosu in izvajanju člena 30(3) direktive o energijski učinkovitosti so v smernicah pojasnjeni področje uporabe in cilji zahtev ter navedene možnosti in primeri ukrepov politike za izpolnjevanje obveznosti, kot so razvoj regulativnega okvira, potrebnega za preprečitev diskriminacije pri posojilih za energijsko učinkovitost, namenskih shem podpore in mehanizmov za zmanjševanje tveganja za promoviranje posojilnih produktov na področju energijske učinkovitosti ter ukrepi, potrebni za omogočanje shem financiranja prek davkov in prek računov v nacionalnih okvirih. V zvezi s tem bi morali biti ukrepi držav članic skladni s finančnim regulativnim pravnim redom EU, temeljiti bi morali na ukrepih, ki so na voljo državam članicam in udeležencem na trgu na podlagi okvira EU za trajnostno financiranje, ter ne bi smeli posegati v nadaljnji razvoj na teh področjih.
- (13) V skladu s členom 30(4) in (5) morajo države članice spodbujati vzpostavitev shem finančne podpore, ki so izrecno usmerjene v prenovo sistemov individualnega in daljinskega ogrevanja in hlajenja, ter spodbujati lokalno strokovno znanje in tehnično pomoč za razogljichenje sistemov lokalnega daljinskega ogrevanja in hlajenja. Za podporo državam članicam pri prenosu in izvajanju člena 30(4) in (5) direktive o energijski učinkovitosti so v smernicah

⁽⁶⁾ Direktiva (EU) 2023/1791 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. septembra 2023 o energetske učinkovitosti in spremembi Uredbe (EU) 2023/955 (prenovitev) (UL L 231, 20.9.2023, str. 1).

pojasnjeni področje uporabe in cilji zahtev ter navedene možnosti in primeri ukrepov politike za izpolnjevanje obveznosti, kot je uvedba namenskih shem financiranja za prenovo daljinskega ogrevanja v povezavi z vzpostavitvijo točk VEM za upravljavce sistemov daljinskega ogrevanja in hlajenja.

- (14) V skladu s členom 30(7) mora Komisija voditi dialog z javnimi in zasebnimi finančnimi institucijami, pa tudi z ustreznimi specifičnimi sektorji, da se opredelijo potrebe in morebitni ukrepi, ki jih lahko sprejme, da bi mobilizirala zasebno financiranje za ukrepe za energijsko učinkovitost in energetske prenovalne ter prispevala k doseganju ciljev Unije glede energijske učinkovitosti in nacionalnih prispevkov k energijski učinkovitosti. Komisija bo v zvezi s tem ustanovila novo evropsko koalicijo za financiranje energijske učinkovitosti, ki bo tesno sodelovala tudi z državami članicami, s čimer bo vzpostavila okvir za dialog o ukrepih, ki lahko olajšajo naložbe v energijsko učinkovitost.
- (15) V skladu s členom 30(11) lahko države članice ustanovijo nacionalni sklad za energijsko učinkovitost za podporo državam članicam pri doseganju nacionalnih prispevkov k energijski učinkovitosti in izpolnjevanju njihovih obveznosti glede prihrankov energije v skladu s členoma 4 in 8 Direktive (EU) 2023/1791 o energetski učinkovitosti. Kadar se ustanovi nacionalni sklad za energijsko učinkovitost, bi ga bilo treba v skladu s členom 30(12) uporabljati za povečanje obsega zasebnih naložb v energijsko učinkovitost ter podporo ukrepom za energijsko učinkovitost, ki se izvajajo za ljudi, ki jih je prizadela energetska revščina, ranljive odjemalce, ljudi iz gospodinjstev z nizkimi dohodki in, kadar je ustrezno, ljudi, ki živijo v socialnih stanovanjih. Za podporo državam članicam pri prenosu in izvajanju člena 30(11) in (12) direktive o energijski učinkovitosti ter pri uporabi možnosti, ki so na voljo na podlagi člena 30(13) in (14) navedene direktive, so v smernicah pojasnjeni področje uporabe in cilji določb o nacionalnih skladih za energijsko učinkovitost, predlagani so ukrepi za njihovo ustanovitev ter navedeni sta možnost, da se letne obveznosti na podlagi navedene direktive začasno izpolnijo s finančnim prispevkom v nacionalni sklad za energijsko učinkovitost, in metodologija za izračun takega finančnega prispevka.
- (16) Člen 30(17) krepi obstoječe zahteve za države članice glede poročanja o financiranju energijske učinkovitosti, pri čemer morajo države članice Komisiji do 15. marca 2025 in nato vsaki dve leti v okviru celovitih nacionalnih energetskih in podnebnih poročil o napredku, predloženih na podlagi člena 17 in v skladu s členom 21 Uredbe (EU) 2018/1999, sporočiti podatke o (a) obsegu javnih naložb v energijsko učinkovitost in povprečnem faktorju vzvoda, doseženem z javnim financiranjem, ki podpira ukrepe za energijsko učinkovitost; (b) obsegu posojilnih produktov na področju energijske učinkovitosti, pri čemer morajo razlikovati med različnimi produkti; (c) po potrebi o nacionalnih programih financiranja, vzpostavljenih za pospešitev uporabe ukrepov za izboljšanje energijske učinkovitosti in najboljših praks, ter inovativnih finančnih shemah za energijsko učinkovitost. Poleg tega so v členu 30(18) pojasnjene obstoječe obveznosti glede razkritja, ki jih je treba upoštevati za izpolnjevanje zahtev iz odstavka 17, točka (b).
- (17) Države članice uveljavijo zakone in druge predpise za prenos člena 30 o financiranju energijske učinkovitosti do 11. oktobra 2025.
- (18) Popoln prenos in učinkovito izvajanje prenovljene direktive o energijski učinkovitosti sta potrebna, če želi EU doseči svoje cilje povečanja energijske učinkovitosti in podnebne cilje do leta 2030.
- (19) Države članice imajo določeno polje proste presoje, da zahteve iz člena 30 o financiranju energijske učinkovitosti prenesejo in izvajajo na način, ki najbolj ustreza njihovim nacionalnim okoliščinam.

DRŽAVAM ČLANICAM PRIPOROČA, NAJ:

1. Pri prenosu zahtev iz člena 30 Direktive (EU) 2023/1791 o energetski učinkovitosti upoštevajo smernice iz Priloge k temu priporočilu.

2. V tem priporočilu so pojasnjene spremenjene zahteve in predstavljeno je, kako je mogoče doseči cilje Direktive. Cilj je prispevati k enotnemu razumevanju prenovljene direktive o energijski učinkovitosti v vseh državah članicah pri njihovem oblikovanju ukrepov za prenos.
3. To priporočilo ne spreminja pravnih učinkov prenovljene direktive o energijski učinkovitosti niti ne posega v zavezujočo razlago navedene direktive, kot jo je podalo Sodišče. Osredotočeno je na določbe v zvezi s financiranjem energetske učinkovitosti in se nanaša na člen 30 prenovljene direktive o energijski učinkovitosti.

V Bruslju, 12. decembra 2023

Za Komisijo
Kadri SIMSON
članica Komisije

PRILOGA

1. UVOD

Namen člena 30 Direktive (EU) 2023/1791 o energetske učinkovitosti (v nadaljnjem besedilu: prenovljena direktiva o energijski učinkovitosti) je povečati javne in zasebne naložbe v energijsko učinkovitost v različnih sektorjih, da bi se dosegli cilji EU glede povečanja energijske učinkovitosti do leta 2030. K temu cilju prispeva z zagotavljanjem omogočitenega okvira za povečanje stroškovne učinkovitosti javne proračunske podpore in mobilizacije zasebnih naložb v ukrepe za energijsko učinkovitost. Financiranje EU in nacionalno javno financiranje ne bosta zadoščala za izpolnitev potreb po naložbah; večino finančne podpore bo treba pridobiti iz javnega sektorja. Omejeno javno financiranje, ki je na voljo, je osredotočeno na odpravljanje ovir za naložbe, podpiranje naložb najranljivejših skupin ter zagotavljanje finančnih instrumentov in javnih jamstev, da bi se pospešilo uvajanje ukrepov za energijsko učinkovitost ter spodbudile in mobilizirale zasebne naložbe. S prenosom in izvajanjem člena 30 prenovljene direktive o energijski učinkovitosti, povezanega s financiranjem energijske učinkovitosti, se bo predvidoma izboljšal omogočiten okvir za mobilizacijo naložb v energijsko učinkovitost, kar bo prispevalo k uresničevanju ciljev povečanja energijske učinkovitosti do leta 2030 in ciljev glede prihrankov energije na podlagi načrta REPowerEU.

Namen teh smernic je pomagati državam članicam pri prenosu člena 30 Direktive (EU) 2023/1791 o energetske učinkovitosti. Zavezujoča razlaga zakonodaje EU je v izključni pristojnosti Sodišča Evropske unije. Stališča, izražena v teh smernicah, ne vplivajo na stališče, ki bi ga Komisija morda zastopala pred Sodiščem.

Obveznosti držav članic iz člena 30 so podrobno predstavljene na začetku vsakega oddelka te priloge, v skladu z njimi pa morajo države članice izvesti več ukrepov politike ali programe financiranja in podpore, da bi okrepile naložbe v energijsko učinkovitost v vseh sektorjih in tako prispevale k doseganju zavezujočih ciljev EU glede povečanja energijske učinkovitosti do leta 2030.

V oddelku 2 te priloge so navedene obvezne določbe člena 30 prenovljene direktive o energijski učinkovitosti, ki jih je treba prenesti v nacionalni zakonodajni okvir in izvajati prek njega, pri čemer so pojasnjeni področje uporabe in cilji določb ter navedene dodatne informacije o izbiri možnih ukrepov politike za izpolnjevanje zahtev.

Oddelek 3 te priloge se nanaša na neobvezne določbe o nacionalnih skladih za energijsko učinkovitost, v skladu s katerimi lahko države članice ustanovijo tak sklad za doseganje ciljev prenovljene direktive o energijski učinkovitosti in za izpolnjevanje nekaterih obveznosti navedene direktive s finančnimi prispevki. Če izberejo to možnost, se uporabljajo nekatere natančne zahteve.

Oddelek 4 te priloge se nanaša na okrepljene zahteve glede poročanja o financiranju energijske učinkovitosti, ki se neposredno uporabljajo za države članice. To poročanje se vključi v nacionalna energetska in podnebna poročila o napredku v skladu s členoma 17 in 21 Uredbe (EU) 2018/1999 o upravljanju energetske unije in podnebnih ukrepov.

2. OBVEZNE DOLOČBE ZA PRENOS IN IZVAJANJE

V skladu z osrednjo zahtevo člena 30 morajo države članice omogočiti vzpostavitev finančnih mehanizmov in/ali povečati obseg uporabe obstoječih finančnih mehanizmov za podporo ukrepom za energijsko učinkovitost ter spodbujati povečanje obsega zasebnih in inovativnih rešitev financiranja za energijsko učinkovitost ter odpraviti obstoječe ovire za tako povečanje. To je ključno za mobilizacijo ustreznega obsega naložb v energijsko učinkovitost. V naslednjem oddelku in njegovih pododdelkih so obravnavane glavne obvezne zahteve za prenos, ki izhajajo iz člena 30.

2.1. Omogočanje finančnih mehanizmov ter kombinacije nepovratnih sredstev, finančnih instrumentov in tehnične pomoči

Preglednica 2-1

Člen 30, odstavek 1 in 2

#	Odstavek člena 30
1	Države članice brez poseganja v člena 107 in 108 PDEU omogočajo vzpostavitev finančnih mehanizmov ali uporabo obstoječih mehanizmov za ukrepe za izboljšanje energijske učinkovitosti, tako da bodo dosežene največje možne koristi financiranja iz različnih virov ter kombinacije nepovratnih sredstev, finančnih instrumentov in tehnične pomoči.

2

Kadar je primerno, Komisija neposredno ali prek evropskih finančnih institucij pomaga državam članicam pri oblikovanju tako finančnih mehanizmov kot instrumentov za pomoč pri razvoju projektov na nacionalni, regionalni ali lokalni ravni s ciljem povečati naložbe v energijsko učinkovitost v različnih sektorjih ter zaščititi in krepiti moč ranljivih odjemalcev, ljudi, ki jih je prizadela energetska revščina, in, kadar je ustrezno, ljudi, ki živijo v socialnih stanovanjih, tudi z vključitvijo vidika enakosti, da ne bi bil nihče prezrt.

2.1.1. Področje uporabe in cilji zahteve

V skladu s členom 30(1) morajo države članice omogočiti vzpostavitev finančnih mehanizmov in zagotoviti čim boljše kombiniranje številnih virov financiranja. V skladu s členom 30(2) bi morale države članice poleg mehanizmov na nacionalni ravni omogočiti vzpostavitev finančnih mehanizmov tudi na regionalni ali lokalni ravni. Regionalni in lokalni finančni mehanizmi vključujejo podrobno znanje o stavbnem fondu in lokalnih stanovalcih ter so bližje državljanom in lokalnim podjetjem. Zato lahko z njimi dejavno sodelujejo in olajšujejo uporabo finančne podpore za izboljšanje energijske učinkovitosti ⁽¹⁾. Države članice bodo morale zagotoviti, da finančni mehanizmi nudijo kombinacijo različnih virov financiranja in pomoči pri razvoju projektov, ter čim bolj povečati uporabo skladov EU za podporo pri vzpostavitvi nacionalnih in regionalnih finančnih mehanizmov. Za premagovanje številnih različnih ovir, ki preprečujejo izboljšanje energijske učinkovitosti, vključno z ekonomskimi, finančnimi, vedenjskimi in informacijskimi ovirami, tudi finančno pismenostjo, povezano z energijo, v zvezi s postopki razvoja projektov, možnostmi financiranja, verodostojnostjo pogodbenih izvajalcev itd., je pogosto potrebna kombinacija finančne in tehnične podpore ⁽²⁾. Države članice bi morale pri vzpostavitvi finančnih mehanizmov in mehanizmov tehnične podpore za zagotavljanje javne finančne podpore ukrepom za izboljšanje energijske učinkovitosti upoštevati pravila o državni pomoči za energijsko učinkovitost, ki se uporabljajo ⁽³⁾.

Čeprav je finančna podpora morda na voljo, pogosto ni znano, da obstaja ali da je dostopna. Točke „vse na enem mestu“ (v nadaljnjem besedilu: točke VEM) so učinkovite pri ozaveščanju o tehničnih možnostih in možnostih financiranja ter zagotavljanju kombinacije tehnične ⁽⁴⁾ in finančne podpore za ukrepe za energijsko učinkovitost v stanovanjskem in gospodarskem sektorju ⁽⁵⁾. Točke VEM lahko neposredno zagotavljajo financiranje za projekt in/ali delujejo kot posredniki, ki povezujejo odjemalce z javnimi ali zasebnimi financerji. Shema Hauts-de-France Pass Rénovation je primer sheme, ki združuje finančne instrumente in tehnično podporo (glej okvir 1).

Okvir 1: Hauts-de-France Pass Rénovation

Hauts-de-France Pass Rénovation je celostna točka VEM, ki jo upravlja regionalni organ za podporo prenovam stanovanjskih stavb v regiji. Namenjena je zmanjševanju porabe energije v stanovanjskih stavbah, boju proti energetski revščini in dokazovanju, da je tveganje pri financiranju energijske učinkovitosti majhno, da bi se zasebne banke spodbujalo k uvajanju dodatnih produktov. Program se je pilotno izvajal leta 2013 v Pikardiji, pozneje pa je bil razširjen na celotno regijo Gornja Francija.

Shema vključuje več ukrepov za povečanje prepoznavnosti, razpoložljivosti in dostopnosti posojilnih produktov na področju energijske učinkovitosti. Za zagotovitev ozaveščenosti javnosti o shemi je bila izvedena kampanja obveščanja. Podpora je na voljo za lastnike, ki bivajo v lastni stanovanjski nepremičnini, ali najemnike stanovanj v stanovanjskih stavbah ne glede na starost ali vrsto stanovanja. Na voljo so različne rešitve financiranja, vključno s samostojnim posojilom, brezobrestnimi „zelenimi posojili“ (v okviru regulirane nacionalne sheme) in lažjim dostopom do posojil

⁽¹⁾ Economidou, M., Della Valle, N., Melica, G., Valentini, O. in Bertoldi, P., 2021, *Financing energy renovations at local and regional levels* (Financiranje energetskih prenov na lokalni in regionalni ravni), EUR 30815 EN, Urad za publikacije Evropske unije, Luksemburg, ISBN 978-92-76-41141-3, doi:10.2760/52526, JRC123755.

⁽²⁾ Bertoldi, P., Boza-Kiss, B., Della Valle, N. in Economidou, M., 2021, *The role of one-stop shops in energy renovation - a comparative analysis of OSSs cases in Europe* (Vloga točk VEM pri energetski prenovi – primerjalna analiza primerov točk VEM v Evropi), Energy and Buildings, ISSN 0378-7788, zvezek 250, str. 111273, JRC124675.

⁽³⁾ Ustrezne določbe o državni pomoči v zvezi s pomočjo za naložbe v energijsko učinkovitost so člani 38, 38a (pomoč lastnikom stavb in najemnikom), 38b (pomoč podjetjem za energetske storitve) in 39 (pomoč, dodeljena prek finančnih posrednikov) uredbe o splošnih skupinskih izjemah v zvezi z državno pomočjo ter oddelki 4.1 (pomoč za zmanjšanje in odvzem emisij toplogrednih plinov, med drugim s podporo za energijo iz obnovljivih virov in energijsko učinkovitost), 4.2 (pomoč za izboljšanje energijske in okoljske učinkovitosti stavb) in 4.10 (pomoč za daljinsko ogrevanje in hlajenje) smernic o državni pomoči za podnebje, varstvo okolja in energijo.

⁽⁴⁾ Vključno s tehnično podporo za načrtovanje, zagotavljanje kakovosti in spremljanje gradbenih del po vselitvi.

⁽⁵⁾ Boza-Kiss, B., Bertoldi, P., Della Valle, N. in Economidou, M., 2021, *One-stop shops for residential building energy renovation in the EU* (Točke VEM za energetsko prenavo stanovanjskih stavb v EU), EUR 30762 EN, Urad za publikacije Evropske unije, Luksemburg, ISBN 978-92-76-40100-1, doi:10.2760/245015, JRC125380.

tretjih finančnih institucij. Obdobja zapadlosti posojil so lahko dolga tudi do 25 let in temeljijo na življenjski dobi specifičnih prenov. Na voljo je predhodno financiranje del, pri čemer se vračila izvedejo šele ob koncu projekta. Za zagotovitev cenovne dostopnosti se pri mesečnih plačilih upoštevajo predvideni prihranki energije. Upravičenci z nizkimi dohodki, ki si ne morejo privoščiti, da bi odplačali posojila, lahko pridobijo tudi finančno pomoč, ki jo zagotavlja državni organ, pristojen za stanovanja, ANAH. Gospodinjstvom je na voljo tudi tehnična podpora, vključno s toplotnim pregledom stanovanja, svetovanjem o prenovitvenih delih in morebitnih prihrankih energije, podporo pri najemanju podjetij, spremljanjem prenov na kraju samem in poznejšim spremljanjem porabe energije.

2.1.2. Izbira ukrepov politike za izpolnitev zahteve

Države članice bi lahko zahtevo glede omogočanja vzpostavitve finančnih mehanizmov ter kombinacije nepovratnih sredstev, finančnih instrumentov in tehnične pomoči izpolnile z različnimi ukrepi:

- **poenostavitvijo regulativnega okvira za omogočanje kombiniranja več virov financiranja EU in nacionalnega financiranja** ter kombinacije nepovratnih sredstev, finančnih instrumentov in tehnične pomoči iz različnih mehanizmov;
- **zagotavljanjem tesnega usklajevanja med različnimi viri financiranja za energijsko učinkovitost ob upoštevanju potreb ciljnih končnih upravičencev.** Na primer, prek finančnih posrednikov bi se lahko zagotovila tudi prihodnja javna proračunska podpora za ukrepe za energijsko učinkovitost v ranljivih gospodinjstvih na podlagi Socialnega sklada za podnebje ⁽⁶⁾, države članice pa bi lahko že načrtovale, kako bodo take ukrepe vključile v svoje socialne načrte za podnebje, ki jih bodo predložile do junija 2025, in uvedle celovit podporni okvir za naložbe v energijsko učinkovitost;
- **zagotovitev posebnega strokovnega znanja v nacionalnih spodbujevalnih bankah ali podobnih javnih institucijah, ki spodbujajo kapitalske naložbe v energijsko učinkovitost, zlasti o kombiniranju finančnih instrumentov z javnimi programi nepovratnih sredstev;**
- **omogočanjem vzpostavitve mehanizmov tehnične podpore na nacionalni ali po potrebi regionalni ravni.** Mehanizmi tehnične pomoči lahko dejavno sodelujejo z lokalnimi upravami in lokalnimi podjetji za uvajanje finančne podpore in spodbujanje kombiniranja različnih virov financiranja za izboljšanje energijske učinkovitosti. V ta namen lahko Evropska komisija in Evropska investicijska banka države članice podpirata z uvedbo mehanizmov tehnične pomoči na nacionalni in regionalni ravni v skladu z modelom ELENA;
- **vzpostavitev točk VEM na nacionalni, regionalni ali lokalni ravni ⁽⁷⁾.** Te sheme proaktivno zagotavljajo tehnično in finančno podporo podjetjem za izboljšanje energijske učinkovitosti njihovih objektov in/ali lastnikom, ki bivajo v lastni stanovanjski nepremičnini, ali najemnikom stanovanj, ki želijo izboljšati energijsko učinkovitost svojih stanovanj. Poleg tega lahko z jasno opredelitvijo odgovornosti in popravnih ukrepov v primeru težav z gradbenimi deli pripomorejo k vzpostavitvi zaupanja ter imajo ključno vlogo pri podpiranju težko dosegljivih skupin. Točke VEM imajo lahko ključno vlogo tudi pri združevanju več gospodinjstev s podobnimi potrebami po prenovi, s čimer delujejo kot združevalci projektov, ustvarjajo ekonomije obsega, zmanjšujejo upravno breme in breme zaradi zagotavljanja kakovosti za posamezne lastnike, ki bivajo v lastni stanovanjski nepremičnini, ter omogočajo standardizacijo in združevanje projektov za finančne vlagatelje in refinanciranje dolga.

⁽⁶⁾ Uredba (EU) 2023/955 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 10. maja 2023 o vzpostavitvi Socialnega sklada za podnebje in spremembi Uredbe (EU) 2021/1060 (UL L 130, 16.5.2023, str. 1).

⁽⁷⁾ V smernicah v zvezi s členom 23 prenovljene direktive o energijski učinkovitosti so podrobneje opisane določbe v zvezi z vzpostavitvijo točk VEM za podporo ciljem povečanja energijske učinkovitosti.

2.2. Promoviranje posojilnih produktov na področju energijske učinkovitosti

Preglednica 2-2

Člen 30, odstavek 3 – prvi stavek

#	Odstavek člena 30
3 – prvi stavek	Države članice sprejmejo ukrepe, s katerimi promovirajo posojilne produkte na področju energijske učinkovitosti, kot so zelene hipoteke in zelena posojila, tako zavarovani kot nezavarovani, ter zagotovijo, da je njihova ponudba s strani finančnih institucij široka in nediskriminatorna ter da so prepoznavni in dostopni za odjemalce.

2.2.1. Področje uporabe in cilji zahteve

Posojilni produkti na področju energijske učinkovitosti so posojila za kritje vnaprejšnjih stroškov naložb v ukrepe za energijsko učinkovitost. Dajanje posojil na področju energijske učinkovitosti zajema različne instrumente za dolžniško financiranje, od standardnih posojil za ukrepe za energijsko učinkovitost do bolj inovativnih posojilnih produktov, kot so hipoteke za energijsko učinkovitost, zeleni potrošniški krediti ter financiranje prek računov in prek davkov. Te produkte lahko zagotavlja več različnih vrst posojilodajalcev, vključno z javnimi institucijami, bankami, gospodarskimi javnimi službami itd., prejemajo pa jih lahko najrazličnejši posojilojemalci, vključno z lastniki stanovanj, najemniki, podjetji, podjetji za energetske storitve in javnimi organizacijami.

Posojilni produkti na področju energijske učinkovitosti se praviloma zagotavljajo prek dveh glavnih kanalov:

- kreditnih linij, tj. kreditnih aranžmajev, ki jih ponujajo banke ali druge finančne institucije s specifičnim namenom financiranja ukrepov za energijsko učinkovitost. Na nastajajočih trgih financiranja energijske učinkovitosti bi bilo najbolje, da bi kreditne linije za energijsko učinkovitost podpirale javne in multilateralne banke. Ko trgi postanejo zreli, lahko lokalne poslovne banke razvijejo posebne zasebne kreditne linije za energijsko učinkovitost (npr. zelene hipoteke);
- namenskih skladov, ki so instrumenti s specifičnim pooblastilom za vlaganje v ukrepe za energijsko učinkovitost, pogosto s poudarkom na specifičnih sektorjih (npr. stavbe ali industrija). Namenski skladi bi morali ponujati dolžniške, lastniške in hibridne instrumente ter jamstva za posojilo. Vsebujejo lahko izključno zasebni kapital, izključno javni kapital ali prispevke javnega in zasebnega sektorja. Primer takih skladov so nacionalni skladi za energijsko učinkovitost, ki delujejo v številnih državah članicah in so podrobneje obravnavani v oddelku 3.

Države članice bi morale podpirati finančne institucije, zlasti poslovne banke in nacionalne organizacije, ki spodbujajo kapitalske naložbe, za povečanje obsega financiranja za energijsko učinkovitost. Zlasti kreditne institucije imajo temeljno vlogo pri povečanju obsega posojil na področju energijske učinkovitosti. Več poslovnih bank v Evropi ponuja zeleni potrošniški kredit in zelene hipoteke ter imajo strategije in cilje v zvezi s portfelji zelenih posojil. Sistem bančništva na drobno lahko izkoristi tudi dobro razvito in razširjeno organizacijsko strukturo za zagotavljanje svetovalnih in pomožnih storitev za podporo zahtevam in možnostim, povezanim z zelenimi posojili, na podlagi neposrednih in tesnih odnosov z lastniki stavb in podjetji.

V ta namen se državam članicam in udeležencem na trgu priporoča, naj ustrezno uporabljajo orodja, standarde ter oznake okvira EU za trajnostno financiranje in unije kapitalskih trgov, pri čemer naj upoštevajo zlasti vlogo taksonomije EU, da bi pomagali mobilizirati zasebno financiranje okoljsko trajnostnih dejavnosti in priložnosti, vključno z naložbami v vrhunsko energijsko učinkovitost.

Za podporo uvajanju ukrepov za energijsko učinkovitost je obdobje zapadlosti zelenih potrošniških kreditov praviloma daljše od obdobja zapadlosti splošnih potrošniških kreditov, poleg tega pa so obrestne mere pri zelenih potrošniških kreditih nižje in/ali fiksne in pogosto ne vključujejo zahtev za zavarovanje⁽⁸⁾. Zelena potrošniška posojila se lahko uporabljajo za podporo ukrepom za energijsko učinkovitost z nakupom energijsko učinkovite opreme, tehnologij ali naprav ter za ciljno usmerjene ukrepe prenove stavb. Podobno zelene hipoteke vključujejo ugodnejše pogoje od standardnih hipotek ter tako spodbujajo posojilojemalce k izboljšanju energijske učinkovitosti njihovih stavb in/ali nakupu energijsko učinkovitih stanovanj. V okviru 2 je naveden primer romunskega programa zelenih stanovanj in zelenih hipotek.

⁽⁸⁾ Zavarovanje je sredstvo, ki ga posojilojemalec zastavi za primer neplačila. Zavarovana posojila so pogosto cenejša od posojil brez zavarovanja, vendar vključujejo večje tveganje za posojilojemalca.

Okvir 2: Romunski program zelenih stanovanj in zelenih hipotek

Romunski program zelenih stanovanj in zelenih hipotek je bil vzpostavljen leta 2012 s sredstvi Evropske komisije ⁽⁹⁾. Vključuje dva elementa: (1) certificiranje zelenih stanovanj, ki ga izvaja romunski svet za zelene stavbe (Romania Green Building Council – RoGBC), in (2) zelene hipoteke, ki jih poslovne banke zagotavljajo kupcem stanovanj, ki jih certificira RoGBC. Sodelujejo lahko vse banke v Romuniji, ki ponujajo hipoteke, če sprejemajo merila RoGBC in neodvisni sistem certificiranja za zelena stanovanja ter zagotovijo nižje obrestne mere za stanovanja, ki jih certificira RoGBC. Zadevne hipoteke ne vključujejo javnih subvencij. Banke ponujajo nižje obrestne mere, saj je pri certificiranih zelenih stanovanjih tveganje neplačila v zvezi s hipotekarnim posojilom manjše, ocenjena vrednost sredstva pa večja. Nacionalna banka Romunije kupcem zelenih stanovanj omogoča tudi, da ocenjene prihranke energije upoštevajo kot dodaten vir dohodka pri vlogah za posojilo, s čimer lahko posojiljemalci dostopajo do večjih posojil za energijsko učinkovito prenovo ali gradnjo.

Člen 30(3) določa tudi, da države članice zagotovijo, da je ponudba posojilnih produktov na področju energijske učinkovitosti s strani finančnih institucij široka in nediskriminatorna ter da so prepoznavni in dostopni za odjemalce ⁽¹⁰⁾. Za izpolnjevanje te zahteve bi bilo treba upoštevati naslednje ukrepe:

- za zagotovitev široke ponudbe bi bilo koristno, da se podpre razvoj uspešnega nacionalnega trga za posojilne produkte na področju energijske učinkovitosti ter zagotovi, da imajo potencialni odjemalci dostop do obsežnega in raznolikega nabora namenskih finančnih produktov ter lahko izbirajo med njimi;
- za zagotovitev nediskriminatorne ponudbe v primerjavi z drugimi finančnimi produkti bi morale države članice zagotoviti, da finančne institucije pri majhnih poslih uporabljajo razpoložljivo ponudbo namenskih posojilnih produktov na področju energijske učinkovitosti (hipoteke in potrošniške kredite). Potencialne odjemalce bi bilo treba seznaniti z obstojem posojilnih produktov na področju energijske učinkovitosti, te produkte, ki predvidoma vključujejo ugodnejše pogoje, pa bi bilo treba ponujati odjemalcem vselej, kadar bolje ustrezajo njihovim potrebam.

Zato se od držav članic pričakuje, da bodo zagotovile, da je ponudba posojilnih produktov na področju energijske učinkovitosti široka in nediskriminatorna ter da so posojilni produkti prepoznavni in dostopni za odjemalce. To lahko zagotovijo tako, da v nacionalni zakonodaji določijo obveznost, v skladu s katero morajo finančne institucije jasno oceniti interese obstoječih ali potencialnih odjemalcev za izboljšanje energijske učinkovitosti njihovih sredstev (npr. stanovanjskih in poslovnih nepremičnin, naprav in opreme) ter na podlagi tega interesa proaktivno zagotavljati posojilne produkte na področju energijske učinkovitosti, ki izpolnjujejo potrebe odjemalcev. Vsekakor bi morala biti ponudba posojilnih produktov na področju energijske učinkovitosti skladna z direktivo o potrošniških kreditih ⁽¹¹⁾ in direktivo o stanovanjskih kreditih ⁽¹²⁾ ter smernicami Evropskega bančnega organa o odobravanju in spremljanju kreditov za zadevne finančne institucije iz leta 2020 ⁽¹³⁾.

Da bi države članice zagotovile razpoložljivost široke ponudbe posojilnih produktov na področju energijske učinkovitosti v nacionalnem okolju, morajo sprejeti ukrepe za spodbujanje razvoja tega trga, pri čemer morajo izvesti nekatere od ukrepov politike in regulativnih revizij, opisanih v oddelku 2.2.2.

Poleg tega bodo morale spremljati nacionalni trg in zagotoviti, da uvedba posojilnih produktov na področju energijske učinkovitosti koristi odjemalcem, v ta namen pa oceniti, ali so navedeni posojilni produkti zasnovani tako, da se z njimi znižajo stroški in zmanjšajo tveganja, povezani z naložbami v ukrepe za energijsko učinkovitost, ter ali kreditne institucije upoštevajo manjše tveganje neplačila pri naložbah v energijsko učinkovitost, kadar je podprto z zanesljivimi dokazi. Poleg tega bi morali biti posojilni produkti na področju energijske učinkovitosti na voljo tudi gospodinjstvom z nizkimi dohodki in ljudem, ki jih je prizadela energetska revščina in/ali ki živijo v socialnih stanovanjih, pri čemer bi bilo treba uvesti ustrezne instrumente za zmanjševanje tveganj in upoštevati predpise o finančni stabilnosti ⁽¹⁴⁾.

⁽⁹⁾ Evropska komisija, Generalni direktorat za energijo, 2022, *Report on the evolution of financing practices for energy efficiency in buildings, SMEs and in industry: final report* (Poročilo o razvoju praks financiranja za energijsko učinkovitost stavb, MSP in industrije – končno poročilo), Urad za publikacije Evropske unije.

⁽¹⁰⁾ Izpolnjevanje obveznosti na podlagi člena 30 prenovljene direktive o energijski učinkovitosti ne bi smelo ogroziti finančne stabilnosti EU.

⁽¹¹⁾ Direktiva (EU) 2023/2225 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. oktobra 2023 o potrošniških kreditnih pogodbah in razveljavitvi Direktive 2008/48/ES.

⁽¹²⁾ Direktiva 2014/17/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 4. februarja 2014 o potrošniških kreditnih pogodbah za stanovanjske nepremičnine in spremembi direktiv 2008/48/ES in 2013/36/EU ter Uredbe (EU) št. 1093/2010.

⁽¹³⁾ Evropski bančni organ, EBA/GL/2020/06 z dne 29. maja 2020.

⁽¹⁴⁾ Primer tega je francoska državna shema Prêt Avance Renovation, v okviru katere se zagotavljajo hipotekarna posojila gospodinjstvom z nizkimi dohodki, ki želijo financirati prenovo svojega stanovanja za povečanje energijske učinkovitosti.

V skladu z načelom prepovedi diskriminacije bi morale finančne institucije kot merili pri ponudbi posojila za energijsko učinkovitost upoštevati tako prihranke energije (prihodnji negativni odhodki) kot tudi vrednotenje osnovnega sredstva (kadar vpliva na finančni položaj potencialnega posojilojemalca). V okviru tega bi bilo treba pričakovane prihranke energije na podlagi naložbe v energijsko učinkovitost šteti za enega od različnih kazalnikov pri oceni kreditne sposobnosti odjemalca. Dejansko naj bi institucije in dajalci kreditov pri ocenjevanju sposobnosti posojilojemalca, da izpolni obveznosti na podlagi kreditne pogodbe, upoštevali ustrezne dejavnike, ki lahko vplivajo na njegovo sedanjo in prihodnjo sposobnost odplačevanja, kot so prihranki energije (stroškov) ali stanovanjsko premoženje, pri tem pa ne bi smeli povzročati nepotrebnih stisk in prezadolženosti ⁽¹⁵⁾.

2.2.2. Izbira ukrepov politike za izpolnitev zahteve

Države članice lahko zahtevo po zagotavljanju obstoja široke in nediskriminatorne ponudbe posojilnih produktov na področju energijske učinkovitosti izpolnijo na primer z naslednjimi ukrepi:

- **razvojem potrebnega regulativnega okvira:** Nacionalna zakonodaja bi morala določati, da morajo finančne institucije oceniti interes svojih obstoječih in potencialnih odjemalcev za izboljšanje energijske učinkovitosti njihovih sredstev in/ali nakup energijske učinkovite opreme ter jim ponuditi namenski posojilni produkt na področju energijske učinkovitosti, ki najbolj ustreza njihovim interesom. Poleg tega bi morale države članice zahtevati, da finančne institucije ponujajo posojilne produkte na področju energijske učinkovitosti, ki zadovoljujejo potrebe različnih vrst odjemalcev in segmentov trga (stanovanjskega, komercialnega, industrijskega, javnega itd.), da lahko imajo potencialni odjemalci dostop do širokega nabora možnosti na trgu;
- **sprejetjem predpisov, s katerimi se zagotovi nediskriminacija posojil na področju energijske učinkovitosti:** S predpisi bi bilo treba finančnim institucijam preprečiti, da bi diskriminirale svoje posojilne produkte na področju energijske učinkovitosti in dajale prednost drugim posojilnim produktom v portfelju, za zagotovitev, da lahko odjemalci izberejo najustreznejši produkt zanje, in to ne glede na pravila o premislekih, povezanih s tveganjem, ki se uporabljajo. To se lahko zgodi iz različnih razlogov, vključno s:
 - kompleksnostjo/upravnim bremenom produkta v primerjavi z drugimi, zaradi česar ga je težje pojasniti in uporabiti. Finančne institucije bi morale svojim uslužbencem, ki opravljajo majhne posle, zagotoviti usposabljanje, da bodo lahko odjemalcem bolje pojasnili mejne koristi posojilnih produktov na področju energijske učinkovitosti. Države članice bi lahko uvedle usposabljanje in programe podpore za povečanje finančne pismenosti državljanov in podjetij, povezane z energijo;
 - izbiro najboljšega produkta, ki se ga priporoča, izključno na podlagi obrestne mere in brez upoštevanja drugih dejavnikov. Pomembno je, da obrestna mera finančnega produkta na področju energijske učinkovitosti pri posamezni instituciji ni višja od obrestne mere rednega finančnega produkta za primerljivo vrsto naložbe;
 - politikami prejemkov, s katerimi se neupravičeno bolj spodbuja prodaja rednega finančnega produkta kot prodaja konkurenčnega produkta na področju energijske učinkovitosti.

Te zahteve so primeri uporabe načela „energijska učinkovitost na prvem mestu“ v finančnih institucijah.

Države članice imajo različne možnosti politike za preprečevanje diskriminacije posojilnih produktov na področju energijske učinkovitosti v primerjavi z drugimi vrstami produktov z zagotavljanjem njihove prepoznavnosti in dostopnosti za odjemalce:

- **izvajanje kampanj obveščanja:** S kampanjami obveščanja je mogoče povečati ozaveščenost o posojilnih produktih na področju energijske učinkovitosti in razpoložljivih javnih shemah podpore;
- **zagotavljanje, da so razpoložljivi finančni produkti zasnovani tako, da se z njimi čim bolj znižajo stroški in zmanjša tveganje za posojilojemalca:** Cenovno dostopnost je mogoče izboljšati s predhodnim financiranjem dela, daljšimi obdobji zapadlostmi posojil, pri katerih se upošteva življenjska doba obrata, mesečnimi plačili, ki so manjša od predvidenih prihrankov energije ali enaka, ter vgrajenim merjenjem in preverjanjem doseženih prihrankov energije. Da bi se stroški za posojilojemalce čim bolj znižali, tveganja za posojilojemalce in finančne institucije pa čim bolj zmanjšala, bi se lahko načrtovanje takih produktov dopolnilo s podporo iz javnih mehanizmov za zmanjševanje tveganj;

⁽¹⁵⁾ Kot je navedeno v smernicah Evropskega bančnega organa o odobravanju in spremljanju kreditov iz leta 2020 (EBA/GL/2020/06 z dne 29. maja 2020).

- zagotavljanje regulativnih in finančnih spodbud finančnim institucijam, na primer na podlagi tehnične pomoči za podporo razvoju in uporabi novih posojilnih produktov na področju energijske učinkovitosti, zagotavljanje, da je osebje finančnih institucij, ki opravlja majhne posle, ustrezno usposobljeno za pojasnjevanje mejnih koristi posojilnih produktov na področju energijske učinkovitosti odjemalcem, vključno z naknadnim merjenjem, preverjanjem in skladnostjo projektov na področju energijske učinkovitosti;
- vključitev posebnih določb za obravnavo gospodinjestev z nizkimi dohodki: Gospodinjstva z nizkimi dohodki si morda ne morejo privoščiti, da bi odplačevala posojila po tržnih obrestnih merah, zato bi bilo treba zagotoviti dodatno finančno podporo, kot so jamstva ali subvencionirana javna posojila. Te je mogoče združiti z drugimi viri financiranja in tehnično pomočjo. Lahko so tudi del pravic iz socialnega varstva ali alternativen ali dopolnilen način zagotavljanja socialnih tarif za energijo v državah članicah, v katerih se uporabljajo;
- razvoj posebnih shem podpore za promoviranje posojilnih produktov na področju energijske učinkovitosti za mlade in starejše: Podpora bi bilo treba dati na voljo vsem lastnikom ali najemnikom ne glede na starost in možnosti za odplačilo. Zagotoviti bi bilo treba specifična jamstva, da bi se mladim in starejšim omogočil dostop do posojilnih produktov na področju energijske učinkovitosti.

Poleg tega lahko države članice izpolnijo zahtevo po dodatnem promoviranju posojilnih produktov na področju energijske učinkovitosti in spodbujanju nacionalnega trga z naslednjimi ukrepi podpore:

- vzpostavitev mehanizmov za javna zelena posojila ali okrepitev obstoječih: Javne institucije ponujajo javna zelena posojila gospodinjestvom, podjetjem in najemnikom ali jih posredno sponzorirajo za kritje vnaprejšnjih stroškov ukrepov za energijsko učinkovitost. Javna posojila so običajno ugodna posojila z ugodnimi obrestnimi merami ali obdobji odplačila v primerjavi s komercialnimi posojili. Javna zelena posojila lahko zagotavlja nacionalni sklad za energijsko učinkovitost (glej oddelek 3) in/ali drug javni organ;
- spodbujanjem financiranja iz zasebnega sektorja za izboljšanje energijske učinkovitosti: Države članice lahko dejavno podpirajo zasebne finančne institucije pri ponujanju primernih posojilnih produktov, npr. z orodji za zmanjševanje tveganj, kot so jamstva za posojilo (oddelek 2.5), podporo pri razvoju projektov in kampanjami za ozaveščanje/obveščanje.

Za preverjanje dobrega delovanja trga zelenih posojil bi bilo koristno, da bi države članice izvajale redno ocenjevanje trga in preverjale, ali se zgoraj navedeni ukrepi izvajajo, ter ocenjevale raven skladnosti svojih finančnih trgov z zahtevo prenovljene direktive o energijski učinkovitosti po zagotavljanju široke in nediskriminatorne ponudbe finančnih produktov na področju energijske učinkovitosti na nacionalni ravni. Države članice bi morale izvajati naknadno ocenjevanje politike v zvezi z obstoječimi ukrepi politike in ukrepi financiranja v podporo uporabi posojilnih produktov na področju energijske učinkovitosti. Na podlagi rezultatov teh ocenjevanj bi morale skupaj z nacionalnimi regulativnimi organi nadalje razviti strategije za izboljšanje skladnosti.

2.3. Olajševanje izvajanja shem financiranja prek računov in financiranja prek davkov

Preglednica 2-3

Člen 30, odstavek 3 – drugi stavek

#	Odstavek člena 30
3 – drugi stavek	Države članice sprejmejo ukrepe za omogočanje lažjega izvajanja shem financiranja prek računov in financiranja prek davkov, pri čemer upoštevajo smernice Komisije, predložene v skladu z odstavkom 10.

2.3.1. Področje uporabe in cilji zahteve

Financiranje prek računov in prek davkov se od drugih shem dajanja posojil na področju energijske učinkovitosti razlikuje po uporabi alternativnih kanalov za odplačilo, tj. računov za energijo, davkov in drugih plačil v zvezi z nepremičnino. Tako se lahko znižajo transakcijski stroški, končnim porabnikom pa zagotovijo priročne, znane in zaupanja vredne možnosti odplačevanja.

Financiranje prek računov in financiranje prek davkov sta obliki financiranja na podlagi stanovanjske nepremičnine, kar pomeni, da se pri takem financiranju vzpostavijo mehanizmi za prenos obveznosti odplačila dolga z nekdanjih lastnikov na poznejše lastnike, pri čemer je dolg povezan s samo nepremičnino. Vzpostavijo se lahko tudi mehanizmi, s katerimi se omogoči, da najemniki sodelujejo pri odplačevanju posojil z dodatnim zneskom pri davčnem prispevku ali na računu za energijo za stanovanje, ki se deloma ali v celoti izravna z učinkom manjše porabe energije. Financiranje prek računov in financiranje prek davkov imata podobne koristi, vendar različne strukture, različni pa so tudi povezani ukrepi, potrebni za lažje izvajanje.

Financiranje prek računov je način financiranja prenov stavb za povečanje energijske učinkovitosti, pri katerem se račun za komunalne storitve uporablja kot sredstvo za odplačilo. Ena od prednosti shem financiranja prek računov je, da lahko uporabijo obstoječe plačilne sisteme gospodarskih javnih služb za znižanje transakcijskih stroškov. V okviru teh shem se znanje gospodarskih javnih služb o vzorcih porabe energije odjemalcev in njihovem preteklem plačevanju računov uporabi za opredelitev učinkovitih ukrepov za energijsko učinkovitost, hkrati pa te sheme zmanjšujejo potencialni dejavnik tveganja neodplačevanja posojila. Zaradi nižjih transakcijskih stroškov in manjših tveganj se lahko pri takih shemah ponudijo privlačni pogoji, kot so nizke obrestne mere in dolga obdobja zapadlosti, sheme pa so lahko široko dostopne, če se vzpostavijo zanesljivi ukrepi za analizo in zmanjšanje tveganja.

Sheme financiranja prek računov imajo zelo različne strukture. Pri nekaterih shemah financiranje za prenove za povečanje energijske učinkovitosti neposredno zagotavlja služba za energetske storitve, pri drugih pa ga zagotavlja tretja oseba, gospodarska javna služba pa deluje kot posrednik za odplačilo. Kadar se sheme financiranja prek računov izvajajo s kreditno pogodbo in ne kot storitev, morajo biti skladne z direktivo o potrošniških kreditih in zakonodajo o varstvu odjemalcev energije. V teh primerih bi se lahko prihranki energije, ki se bodo predvidoma zagotovili z naložbo v energijsko učinkovitost, upoštevali pri oceni kreditne sposobnosti odjemalca, kadar je mogoče na podlagi zadostnih dokazov ugotoviti, da bo potrošniški kredit odjemalcu v prihodnje prinesel dohodke. V skladu z nedavno sprejetimi pravili o potrošniških kreditnih pogodbah bi morala ocena kreditne sposobnosti potrošnika, tj. ocena sposobnosti vzdržnega odplačevanja kredita, temeljiti na informacijah o finančnih in ekonomskih okoliščinah potrošnika⁽¹⁶⁾, kot so dokazila o dohodkih ali drugih virih odplačevanja, vključno s pričakovanimi prihranki energije. V okviru 3 je naveden primer sheme financiranja prek računov, ki se izvaja v okviru latvijskega programa Sunshine.

Okvir 3: Latvijski program Sunshine in latvijski sklad z energijsko učinkovitost stavb

Program Sunshine se je začel izvajati kot projekt v okviru programa Obzorje 2020, da bi se podprla celovita energetska prenova razmeroma neučinkovitega stavbnega fonda v Latviji⁽¹⁷⁾. Vsak projekt izvaja podjetje za energetske storitve⁽¹⁸⁾, ki izvaja obsežne prenove večdružinskih stanovanjskih stavb, na primer naknadno opremljanje ovoja stavb, izolacijo cevi za distribucijo toplote, namestitvev sistemov za nadzor itd. Projekti temeljijo na pogodbah o zagotavljanju prihranka energije, s katerimi podjetje za energetske storitve jamči, da se bo s prenovami dosegla določena raven prihrankov energije. Do 40 % stroškov projektov se financira s sredstvi Evropskega sklada za regionalni razvoj, preostali del pa s financiranjem prek računov.

Končni porabniki še naprej plačujejo enak znesek na mesečnem računu kot pred prenavo. Račun se plača podjetju za upravljanje stanovanjske stavbe, ki prihranke od prenov za povečanje energijske učinkovitosti uporabi za plačilo podjetju za energetske storitve. Te ureditve financiranja prek računov veljajo prvih 20 let. Povprečna življenjska doba prenov je 30 let, zato bodo prihodnji prihranki energije koristili končnim porabnikom. Praviloma se vrednost stanovanj v prenovljenih stavbah nemudoma poveča za 20–30 %.

Pri shemah financiranja prek davkov se gospodinjstvom ali podjetjem zagotovi dolžniško financiranje za kritje stroškov prenov stanovanjskih ali poslovnih stavb, nakup energijsko učinkovitih naprav ali opreme ali drugih izboljšav energetskih procesov, pri čemer se specifični davki in/ali druga plačila, povezana z nepremičnino, uporabljajo kot sredstvo za odplačilo. Če se stavba odda v najem, je morda najemnik tisti, ki odplačuje posojilo prek davkov in/ali drugih stroškov in pridobiva koristi od prihrankov energije, odvisno od sheme. Sheme financiranja prek davkov kot oblika financiranja na

⁽¹⁶⁾ Kot je določeno v Direktivi (EU) 2023/2225 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. oktobra 2023 o potrošniških kreditnih pogodbah in razveljavitvi Direktive 2008/48/ES.

⁽¹⁷⁾ RenOnBill, 2020, *Overview of On-Bill Building Energy Renovation Schemes* (Pregled shem financiranja energetskih prenov stavb prek računov). Za ta projekt je bilo financiranje zagotovljeno v okviru programa Evropske unije za raziskave in inovacije Obzorje 2020.

⁽¹⁸⁾ Podjetja za energetske storitve gospodinjstvom in podjetjem zagotovijo kapital in tehnično podporo za izvedbo ukrepov za prihrankov energije, v zameno pa so upravičena do deleža dobička od prihodnjih prihrankov energije.

podlagi stanovanjske nepremičnine vključujejo mehanizme, na podlagi katerih lahko prejšnji lastniki nepremičnine prenesejo dolg na naslednje lastnike, ne da bi ga morali poravnati; če se stavba proda, se lahko „posojilo“ odplača ali pa ga v skladu z dogovorom prevzame novi lastnik. Dejstvo, da financiranje prek davkov vključuje vzpostavitev enostavnih mehanizmov za prenos dolga, pomaga odpraviti odvračilni dejavnik, ki lastnike nepremičnin odvrača od vlaganja v ukrepe za energijsko učinkovitost z dolgim obdobjem odplačila, če menijo, da bodo imeli nepremičnino v lasti le krajše obdobje.

Financiranje prek davkov izvira iz ameriškega mehanizma PACE (*Property Assessed Clean Energy*), pri katerem se odplačevanje izvaja prek dodatka k davku na nepremičnine, ki ga plača lastnik stavbe. Posojila v okviru mehanizma PACE so zavarovana z davčno izvršbo s pravico do nepremičnine ⁽¹⁹⁾, tako da se obveznosti odplačevanja prenesejo z lastništvom nepremičnine. Financiranje prek davkov lahko zagotavljajo javni viri, kot so občinske uprave, ali zasebni skladi. V primeru zasebnega financiranja ima javni sektor vlogo posrednika za odplačilo, pri čemer vključi plačila posojila v pobiranje davkov, v primeru kreditne pogodbe, sklenjene neposredno med odjemalcem in tretjo osebo, pa morajo biti skladna z direktivo o potrošniških kreditih ⁽²⁰⁾ in direktivo o stanovanjskih kreditih ⁽²¹⁾. Tudi javni sektor lahko sodeluje pri izterjavi dolga ali celo deluje kot posrednik v primeru slabih posojil, na primer z uvedbo dopolnilnih orodij za kritje tveganja, s čimer se zmanjša tveganje za vlagatelje. Zaradi sodelovanja javnega sektorja pri shemi financiranja je tveganje za posojilodajalce manjše, zato se posojila v okviru shem financiranja prek davkov pogosto lahko zagotovijo s privlačnimi pogoji, kot so nižje obrestne mere, manjši zneski vnaprejšnjih gotovinskih plačil in daljša obdobja zapadlosti.

2.3.2. Izbira ukrepov politike za izpolnitev zahteve

Da bi države članice izpolnile zahteve iz prenovljene direktive o energijski učinkovitosti glede olajševanja izvajanja shem financiranja prek računov in prek davkov, bi lahko proučile možnost sprejetja zakonodaje ali predpisov, s katerimi bi se odpravile regulativne ovire in omogočil razvoj takih shem na nacionalni ravni, ter ukrepov politike in podpornega okvira za zagotovitev čim večje uporabe takih shem, kadar je to ustrezno za doseganje ciljev povečanja energijske učinkovitosti do leta 2030.

V zvezi s financiranjem prek računov bodo ukrepi, ki jih bodo morale sprejeti države članice za izpolnitev zahteve, odvisni od zadevnih nacionalnih okoliščin. Za podporo njihovem izvajanju bodo morda potrebni naslednji ukrepi:

- **določitev pravic gospodarskih javnih služb do zagotavljanja financiranja za energijsko učinkovitost:** Za sheme, pri katerih financiranje zagotavljajo gospodarske javne službe, bodo morale države članice morda spremeniti zakone o dajalcih kredita, da potrdijo, da imajo gospodarske javne službe pravno pravico do zagotavljanja kreditov za prenove. Morda bodo potrebne dodatne reforme v zvezi z najdaljšim trajanjem in velikostjo posojil, ki jih zagotovijo gospodarske javne službe;
- **zagotovitev varstva potrošnikov:** Države članice bi morale uvesti zahteve za posebne kampanje in obvezno obveščanje, da bi ponudniki financiranja prek računov posojilodajalce seznanili s tveganji in ugodnostmi sheme. Kadar se take sheme financiranja izvajajo s kreditnimi pogodbami, morajo biti skladne z direktivo o potrošniških kreditih in direktivo o stanovanjskih kreditih;
- **usklajevanje izvajanja, ki ga izvajajo pooblašteni javni organi:** Za financiranje prek računov je potrebno sodelovanje najrazličnejših deležnikov, vključno s javnimi službami za energetske storitve, finančnimi institucijami, akterji na trgu energetskih prenov in energetskimi regulatorji ter lastniki stanovanj in najemniki. Vlade bodo morale morda imeti usklajevalno vlogo ter pooblastiti subjekte za proučitev in načrtovanje uvedbe financiranja prek računov v sodelovanju z ustreznimi deležniki;
- **zagotovitev zmanjševanja tveganj:** Države članice bodo morale morda finančno podpreti pilotne sheme (npr. z jamstvi za posojila), če jih zasebni posojilodajalci štejejo za tvegane;
- **zagotovitev zadostnega denarnega toka za doseganje obsega:** Države članice bodo morale po vzpostavitvi sheme morda zagotoviti, da ima izvajalski subjekt (npr. gospodarska javna služba ali podjetje za energetske storitve) zadosten denarni tok za povečanje obsega. Na primer: nacionalni sklad za energijsko učinkovitost bi lahko odkupil terjatve sheme financiranja prek računov;

⁽¹⁹⁾ Davčna izvršba je oblika pravice do zavarovanja terjatev z zastavno pravico na premoženju za zavarovanje odplačila dolga.

⁽²⁰⁾ Direktiva (EU) 2023/2225 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. oktobra 2023 o potrošniških kreditnih pogodbah in razveljavitvi Direktive 2008/48/ES.

⁽²¹⁾ Direktiva 2014/17/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 4. februarja 2014 o potrošniških kreditnih pogodbah za stanovanjske nepremičnine in spremembi direktiv 2008/48/ES in 2013/36/EU ter Uredbe (EU) št. 1093/2010.

- **pojasnitev postopka in pravne strukture za financiranje prek računov za večdružinske stavbe:** Sheme financiranja prek računov so pogosto privlačna možnost za preново večdružinskih stavb, vendar lahko razdrobljenost postopka odločanja pogosto ovira prizadevanja za doseg soglasja. Države članice bodo morale morda izvesti reformo horizontalne zakonodaje o nepremičninah, ki ureja odločitve o prenovah v večdružinskih stavbah s financiranjem prek računov, in določiti, kako si solastniki delijo odgovornost, na primer v primeru povratnih učinkov ali povečanja porabe energije, povezane z vedenjem;
- **zagotovitev prenosljivosti dolgov:** Morda bodo potrebne dodatne reforme za zagotovitev, da sheme financiranja prek računov omogočajo, da si lastniki stavb in najemniki delijo stroške prenov, ter da se lahko dolgovi zakonito prenesejo v primeru spremembe lastnika, najemnika ali ponudnika energije.

Države članice bodo morale izvesti različne ukrepe za izpolnitev zahteve po olajšanju izvajanja ter vzpostaviti spodbuden nacionalni regulativni in pravni okvir za financiranje prek davkov. Tako kot v primeru financiranja prek računov bodo posamezne reforme odvisne od nacionalnih okoliščin, na splošno pa bo to vključevalo kombinacijo naslednjih ukrepov:

- **reforme predpisov in sistemov, povezanih z davki na nepremičnine in davčnimi izvršbami, da se omogočijo sheme financiranja prek davkov:** Države članice bodo morda morale izvesti reformo davčne zakonodaje in davčnih sistemov, povezanih z nepremičninami, da bodo omogočile dodatna plačila za prenove za povečanje energijske učinkovitosti. Morda bodo potrebne reforme zakonov, povezanih s pravicami na nepremičninah in nadrejenostjo davkov na nepremičnine v primerjavi s hipotekami;
- **zagotovitev učinkovitih izvršilnih postopkov:** Države članice bodo morda morale vzpostaviti ali okrepiti izvršilne postopke v primeru zaostalih plačil davkov. Morda bo treba tudi ustanoviti ali pooblastiti javno agencijo za posredovanje v postopku pobiranja davkov v primeru slabih posojil;
- **olajšanja ustanavljanja točk VEM: Sheme financiranja prek davkov bodo morda učinkovitejše, če se bodo izvajale prek točk VEM, ki ponujajo sveženj storitev za prenove za povečanje energijske učinkovitosti, vključno s financiranjem prek davkov. Točke VEM lahko tudi podprejo ranljive najemnike, da pozovejo lastnike nepremičnin k prenovi ⁽²²⁾;**
- **okrepitve ozaveščenosti odjemalcev, usposabljanja in varstva potrošnikov:** Države članice bodo morda morale tudi povečati ozaveščenost in finančno pismenost odjemalcev, pri čemer se bo zlasti treba osredotočiti na osnovne kompetence finančne pismenosti, povezane z energijo, prednosti in razpoložljivost shem financiranja prek davkov ter z njimi povezana tveganja ⁽²³⁾. Sheme financiranja, ki se izvajajo s kreditnimi pogodbami, morajo biti skladne z direktivo o potrošniških kreditih in direktivo o stanovanjskih kreditih ter ustreznimi pravili o varstvu potrošnikov.

2.4. Zagotavljanje, da so finančne institucije seznanjene z možnostmi za sodelovanje pri financiranju izboljšav energijske učinkovitosti

Preglednica 2-4

Člen 30, odstavek 3 – tretji stavek

#	Odstavek člena 30
3–tretji stavek	Države članice zagotovijo, da banke in druge finančne institucije dobijo informacije o možnostih udeležbe pri financiranju ukrepov za izboljšanje energijske učinkovitosti, tudi z ustanovitvijo javno-zasebnih partnerstev.

2.4.1. Področje uporabe in cilji zahteve

Cilj je zagotoviti, da pretoki informacij o naložbenih priložnostih, tehnologijah za energijsko učinkovitost in dobrih praksah pri strukturiranju financ ob upoštevanju pričakovanih prihrankov energije koristijo finančnim institucijam.

⁽²²⁾ Bertoldi, P., Boza-Kiss, B., Della Valle, N. in Economidou, M., 2021, *The role of one-stop shops in energy renovation - a comparative analysis of OSSs cases in Europe* (Vloga točk VEM pri energetski prenovi – primerjalna analiza primerov točk VEM v Evropi), Energy and Buildings, ISSN 0378-7788, zvezek 250, str. 111273, JRC124675.

⁽²³⁾ Della Valle, N. in Bertoldi, P., 2021, *Mobilizing citizens to invest in energy efficiency* (Spodbujanje državljanov k vlaganju v energijsko učinkovitost), EUR 30675 EN, Urad za publikacije Evropske unije, Luksemburg, ISBN 978-92-76-36152-7, doi:10.2760/137315, JRC124667.

Mreže javnih organov, finančnih institucij in panoge trajnostne energije, ki jih podpirajo vlade, lahko razširjajo informacije o finančnih instrumentih, ki se uspešno uporabljajo za podporo naložbam v energijsko učinkovitost ter so lahko ključni za razvoj novih in ustreznih shem financiranja in finančnih instrumentov v državah članicah EU. V EU to zagotavljajo skupina finančnih institucij za energijsko učinkovitost (EEFIG) ter povezani forumi za naložbe v trajnostno energijo (SEI) in nadaljnje nacionalne okrogle mize, ki nacionalnim deležnikom in strokovnjakom omogočajo, da sodelujejo pri izvajanju politik EU za energijsko učinkovitost.

Pri zagotavljanju bistvenih informacij finančnim institucijam za financiranje energijske učinkovitosti so lahko ključne tudi centralne podatkovne zbirke. Platforma za zmanjševanje tveganj na področju energijske učinkovitosti (DEEP), ki jo upravlja EEFIG, finančnim institucijam omogoča, da pregledno opravljajo primerjalne analize uspešnosti naložb v energijsko učinkovitost, v okviru projekta Odyssee-Mure pa se spremljajo trendi porabe energije in energijske učinkovitosti ter ocenjujejo ukrepi politike energijske učinkovitosti.

Javno-zasebna partnerstva omogočajo mobilizacijo zasebnega financiranja in uporabo strokovnega znanja zasebnih podjetij. Taka partnerstva je mogoče ohlapno opredeliti kot sodelovanje med javnim organom in zasebnim podjetjem za zagotavljanje javne storitve ali doseganje javnega cilja. Primer tega je Sklad za trajnostno energijo Solas, tj. javno-zasebni sklad, ki ga podpirata Evropska investicijska banka (EIB) in MEAG (upravitelj premoženja zavarovalnic Munich Re in ERGO) ter ki zagotavlja dolžniško financiranje za podjetja za energetske storitve, ki izvajajo projekte na področju energijske učinkovitosti in energije iz obnovljivih virov na strani odjemalca ⁽²⁴⁾.

Združevanje in listinjenje projektov na področju energijske učinkovitosti, na primer v obliki zelenih obveznic, lahko prav tako prispevata k ozaveščanju finančnih institucij o priložnostih za financiranje izboljšav energijske učinkovitosti, vključno s tistimi, ki jih izvajajo javno-zasebna partnerstva. Združevanje projektov za financiranje portfelja prek javno-zasebnih partnerstev lahko finančnim institucijam zagotovi priložnosti za obsežnejše naložbe, za katere veljajo usklajene in znane formalne zahteve za poročanje, označevanje itd. Izdaje vrednostnih papirjev na sekundarnih trgih lahko finančnim institucijam zagotovijo večjo likvidnost in prispevajo k večji ozaveščenosti o naložbenih priložnostih. V zvezi s tem evropski standardi za zelene obveznice zagotavljajo skupen okvir za izdajo zelenih obveznic za zeleno listinjenje.

2.4.2. Izbira ukrepov politike za izpolnitev zahteve

Države članice lahko izpolnijo to zahtevo z različnimi ukrepi:

- **spodbujanjem učenja v vseh finančnih institucijah:** Tesno usklajevanje in razpoložljivi pregledi obstoječih mehanizmov finančne podpore za energijsko učinkovitost v EU zagotavljajo jasno priložnost za spodbujanje ponavljanja uspešnih shem ter uvajanje novih pobud za financiranje v novih sektorjih in na novih geografskih območjih. Države članice bi lahko na podlagi foruma za naložbe v trajnostno energijo in nacionalnih okroglih miz vzpostavile stalne mreže za izmenjavo informacij med vsemi javnimi organi, finančnimi institucijami in panogo trajnostne energije;
- **vzpostavitvijo informacijskih portalov:** Države članice bi lahko podpirale učenje v vseh finančnih institucijah tudi z vzpostavitvijo centraliziranih informacijskih portalov in uvedbo obveznega poročanja v centralne podatkovne zbirke, kot je DEEP, za javno financirane projekte;
- **oblikovanjem standardiziranih postopkov za združevanje manjših naložb v energijsko učinkovitost:** Da bi države članice povečale ozaveščenost o priložnostih za naložbe v manjše projekte na področju energijske učinkovitosti, lahko sodelujejo z zasebnim sektorjem ter standardizirajo postopke ocenjevanja naložb, pogodbene pogoje in naložbene strukture za podporo boljšemu združevanju projektov;
- **podpiranjem združevanja in izdaje zelenih obveznic:** Države članice lahko podpirajo tudi združevanje in standardizacijo projektov na področju energijske učinkovitosti, da bi spodbudile izdajo zelenih posojil, zelenih obveznic ali zelena listinjenja, na primer z zagotavljanjem tehnične podpore in javnih jamstev za zmanjšanje ali delitev tveganj za projekt in/ali posojilojemalca. V zvezi s tem lahko nacionalne vlade sprejmejo prostovoljni evropski standard za zelene obveznice ⁽²⁵⁾, ki zagotavlja skupen okvir za standardizacijo in urejanje izdaje zelenih obveznic, hkrati pa dokazuje, da te financirajo legitime projekte na področju energijske učinkovitosti, in zmanjšuje tveganja za zeleno zavajanje za vlagatelje;

⁽²⁴⁾ Evropska investicijska banka, 2018, Sklad za trajnostno energijo Solas.

⁽²⁵⁾ Evropska komisija, 2020, Evropski standard za zelene obveznice.

- izvajanjem preglednega načrtovanja in javnega naročanja za javno-zasebna partnerstva: Da bi države članice povečale ozaveščenost finančnih institucij o priložnostih za sodelovanje v javno-zasebnih partnerstvih, lahko javno objavijo načrte za javno-zasebna partnerstva za energijsko učinkovitost, izbirajo projekte z odprtimi razpisnimi postopki na javnih platformah in zagotovijo bankabilnost javnih naročil za javno-zasebna partnerstva;
- spodbujanjem finančnih institucij k proaktivnemu financiranju projektov na področju energijske učinkovitosti: Države članice bi lahko izvedle kampanje za spodbujanje finančnih institucij k aktivnemu financiranju projektov na področju energijske učinkovitosti ter sklepanju memorandumov o soglasju z bančnimi federacijami za določitev splošnih in specifičnih ciljev za celotno panogo.

2.5. Vzpostavljane jamstvenih shem za posojila za energijsko učinkovitost

Preglednica 2-5

Člen 30, odstavek 3 – četrti stavek

#	Odstavek člena 30
3 – četrti stavek	Države članice spodbujajo vzpostavljane jamstvenih shem za posojila za naložbe v energijsko učinkovitost.

2.5.1. Področje uporabe in cilji zahteve

Finančne institucije so lahko iz različnih razlogov nenaklonjene ponujanju financiranja za izvajanje ukrepov za energijsko učinkovitost. Morda ne poznajo tehnologij za energijsko učinkovitost in menijo, da so bolj tvegane. Morda tudi mala in mikro podjetja ter lastnike domov z nizkimi dohodki štejejo za tvegane, zato niso naklonjene temu, da bi jim dajale posojila po cenovno dostopni obrestni meri in/ali brez zahtev za zavarovanje. Morda menijo, da so produkti z daljšimi obdobji zapadlosti, ki so potrebni za nekatere ukrepe za energijsko učinkovitost, povezani z večjim tveganjem.

Jamstva za posojila pomenijo zaveze za plačilo določenega zneska posojilodajalcu v primeru neugodnega dogodka (npr. neplačila). Namen jamstev za posojila je spodbujati finančne institucije k dajanju posojil za ukrepe za energijsko učinkovitost po ustreznih pogojih. Jamstva za posojila je mogoče strukturirati tako, da obravnavajo različne vrste tveganj, vključno s pogodbenimi tveganji, tveganji za plačilo, tveganji za uspešnost in regulativnimi tveganji v zvezi s prilagoditvami tarif, spremembami javnih shem podpore itd. Delna kreditna jamstva pomenijo zaveze za plačilo glavnice in/ali obresti do predhodno določenega zneska. Delna kreditna jamstva se lahko zagotovijo na podlagi prve izgube, pri čemer ponudnik posojilodajalcem povrne določen znesek ali odstotek morebitnih izgub, ali na podlagi načela *pari-passu*, pri čemer je ponudnik jamstva obravnavan enako kot drugi dajalci kredita. Jamstva za plačila so zaveze za kritje predhodno določenih obveznosti plačila iz pogodb o projektih (kot so plačila za financiranje prek računov). Jamstva na podlagi politike zavarujejo posojilodajalce pred tveganjem neplačila državnih posojilojemalcev, kot so občinske uprave ali gospodarske javne službe v državni lasti. Podaljšanja zapadlosti finančne institucije spodbujajo k financiranju z daljšimi obdobji zapadlosti na podlagi jamstev, usmerjenih v zadnji del posojil.

Z jamstvom se zmanjša profil tveganja projekta in/ali posojilojemalca, tako da lahko pridobi zasebna posojila po ugodnejših pogojih (npr. višje vrednosti, nižje obrestne mere, daljša obdobja zapadlosti, neobstoj zahtev pa zavarovanju itd.). Z uporabo jamstev za posojila se zagotovi zaupanje bank in vlagateljev v projekte na področju energijske učinkovitosti, zato lahko taka jamstva razvijalcem projektov pomagajo pridobiti financiranje v zadostnem znesku in z zadostno zapadlostjo. Primer tega je bolgarski sklad za energijsko učinkovitost in obnovljive vire (glej okvir 4).

Okvir 4: Bolgarski sklad za energijsko učinkovitost in obnovljive vire

Sklad za energijsko učinkovitost in obnovljive vire je bil ustanovljen leta 2004 za spodbujanje trga energijske učinkovitosti v Bolgariji. Sklad upravlja finančna sredstva, ki jih Bolgarija prejema iz Globalnega sklada za okolje prek Mednarodne banke za obnovo in razvoj ter od drugih donatorjev. Strukturiran je kot samozadosten gospodarski subjekt in deluje kot obnovljiv sklad, ki prihodke od posojil in jamstev ponovno vlaga v nove projekte. Sklad zagotavlja posojila z nizkimi obrestmi ter jamstva za posojila bolgarskim podjetjem, občinam in fizičnim osebam za projekte na področju energijske učinkovitosti. Jamstvena shema za posojila zagotavlja delna kreditna jamstva za posamezne projekte ter portfeljska jamstva za podjetja za energetske storitve in portfelje stanovanjskih nepremičnin.

2.5.2. Izbira ukrepov politike za izpolnitev zahteve

Države članice imajo različne možnosti politike za izpolnitev zahteve po vzpostavitvi jamstvenih shem za spodbujanje posojil za naložbe v energijsko učinkovitost:

- **vzpostavitev jamstvenih shem za posojila v obstoječih ali novih institucijah:** Jamstva za posojila za energijsko učinkovitost se lahko zagotovijo v obstoječih javnih finančnih institucijah, kot so javne banke ali obstoječi nacionalni skladi. Lahko pa so tudi produkt, ki ga ponuja nov nacionalni sklad za energijsko učinkovitost (glej oddelek 3). Institucija mora biti ustrezno kapitalizirana, odvisno od obsega naložb v energijsko učinkovitost, ki jih želi spodbuditi;
- **uporaba oddelka programa InvestEU za države članice:** Države članice imajo pri vzpostavitvi jamstvenih shem za posojila možnost, da prostovoljno prispevajo v sklad InvestEU in vzpostavijo „oddelek za države članice“. Prispevek države članice se uporablja kot jamstvo EU, s katerim se podprejo posojila, jamstva ali naložbe v lastniški kapital, ki so usklajene z nacionalnimi prednostnimi nalogami za energijsko učinkovitost. Proračunskim jamstvom EU, ki jih zagotavlja sklad InvestEU, bo koristila visoka bonitetna ocena EU, ki lahko spodbudi znatne naložbe ter se uporabi prek obstoječih in znanih posojilnih produktov, ki se izvajajo po vsej EU;
- **uporaba finančnih instrumentov v okviru deljenega upravljanja na podlagi okvira kohezijske politike za obdobje 2021–2027:** Države članice imajo pri vzpostavljanju jamstvenih shem za posojila možnost, da uporabijo finančne instrumente EU v okviru deljenega upravljanja (v obliki posojil, jamstev ali lastniškega kapitala) na podlagi okvira kohezijske politike za obdobje 2021–2027 za energijsko učinkovitost. Tako lahko izkoristijo pravne možnosti za združevanje finančnih instrumentov in dodelitev podpore na podlagi okvira kohezijske politike za obdobje 2021–2027 ter tako učinkovito povečajo obseg in spodbujevalni učinek naložb v energijsko učinkovitost;
- **učinkovita uporaba razpoložljivih skladov v okviru deljenega upravljanja za vzpostavitev sheme, ki združuje nepovratna sredstva in finančne instrumente:** V večletnem finančnem okviru za programsko obdobje 2021–2027 se lahko jamstveni finančni instrumenti in nepovratna sredstva združijo, če se sofinancirajo iz skladov EU v okviru deljenega upravljanja, kot je Evropski sklad za regionalni razvoj ⁽²⁶⁾. Kombinacija jamstev za posojila in nepovratnih sredstev lahko učinkovito spodbuja naložbe v nove in bolj tvegane trge ali poslovne modele;
- **opredelitev področja uporabe jamstev za posojila:** Z jamstvi se lahko zagotovi izboljšanje kreditne kakovosti za posamezne projekte, kot je prenova sistemov daljinskega ogrevanja ali večstanovanjskih stavb. Jamstva pa se lahko zagotovijo tudi za posojila za portfelje projektov, podjetja za energetske storitve, sheme financiranja prek računov ali namenske posojilne produkte, ki jih podpira država, za prenovo najmanj učinkovitih stavb;
- **določitev vrste produktov jamstva za posojila, ki se zagotavljajo:** Vrste jamstev za posojila, ki se zagotavljajo, bi bilo treba določiti glede na vrsto naložb v energijsko učinkovitost, ki jih države članice nameravajo podpirati v skladu s svojo strategijo za doseganje ciljev povečanja energijske učinkovitosti do leta 2030 ter posodobljenimi nacionalnimi energetskimi in podnebnimi načrti, ter specifična tveganja, povezana z zadevno vrsto naložb v energijsko učinkovitost.

Zagotavljanje jamstev za posojila je lahko ključno za izpolnjevanje drugih zahtev iz člena 30, vključno z razvojem in zagotavljanjem posojilnih produktov na področju energijske učinkovitosti, kot so zeleni potrošniški krediti in hipoteke ter sheme financiranja prek računov.

2.6. Lokalno strokovno znanje, tehnična pomoč in finančna podpora za prenavo sistemov individualnega in daljinskega ogrevanja in hlajenja

Preglednica 2-6

Člen 30, odstavek 4 in 5

#	Odstavek člena 30
4	Države članice brez poseganja v člena 107 in 108 PDEU spodbujajo vzpostavitev shem finančne pomoči, da bi povečali uporabo ukrepov za izboljšanje energijske učinkovitosti za obsežno prenavo sistemov individualnega in daljinskega ogrevanja in hlajenja.

⁽²⁶⁾ Evropska investicijska banka, 2021, Informativni pregled: *Combination of financial instruments and grants under shared management funds in the 2021-2027 programming period* (Združevanje finančnih instrumentov in nepovratnih sredstev na podlagi skladov v okviru deljenega upravljanja v programskem obdobju 2021–2027).

5

Države članice spodbujajo vzpostavitev lokalnega strokovnega znanja in tehnične pomoči, kadar je ustrezno, v okviru obstoječih mrež in objektov, z namenom svetovanja o najboljših praksah pri razogljčenju lokalnega daljinskega ogrevanja in hlajenja, kot je dostop do namenske finančne podpore.

2.6.1. Področje uporabe in cilji zahteve

V skladu s členom 30(4) in (5) morajo države članice spodbujati vzpostavitev shem finančne pomoči za prenovo sistemov individualnega in daljinskega ogrevanja in hlajenja ⁽²⁷⁾. Člen 26 prenovljene direktive o energijski učinkovitosti določa merila za opredelitev sistema daljinskega ogrevanja in hlajenja kot učinkovitega ter časovni raspored za postopno povečanje strogosti teh meril do leta 2050.

Sistemi daljinskega ogrevanja in hlajenja se pogosto financirajo, gradijo in upravljajo prek javno-zasebnih partnerstev. Vlade lahko vzpostavijo finančne mehanizme, ki neposredno zagotavljajo posojila ali nepovratna sredstva za sisteme daljinskega ogrevanja in hlajenja z energijo iz obnovljivih virov. Poleg tega lahko pomagajo spodbujati zasebno financiranje za sisteme daljinskega ogrevanja in hlajenja na podlagi mehanizmov za delitev tveganja ter strogega nadzora za premagovanje izzivov pri usklajevanju in zagotavljanje bankabilnih projektov. Države članice morajo spodbujati tudi vzpostavitev lokalnega strokovnega znanja in tehnične pomoči, kadar je ustrezno, za razogljčenje daljinskega ogrevanja in hlajenja. Ukrepi za spodbujanje financiranja se pogosto načrtujejo ločeno od ukrepov za obravnavanje regulativnih in tehničnih izzivov pri prenovah za povečanje energijske učinkovitosti. Vendar je neobstoj financiranja za prenovo sistemov individualnega in daljinskega ogrevanja in hlajenja pogosto posledica pomanjkljivosti omogočitenega okolja in ne pomanjkanja kapitala. Poleg regulativnih ovir se lahko projekti in programi prenove srečujejo z omejitvami v zvezi s človeškimi viri, vključno s pomanjkanjem lokalnega strokovnega znanja na področjih energetskih pregledov in energijsko učinkovitih tehnologij, študij izvedljivosti, načrtovanja in vodenja projektov ter pravnih, finančnih in transakcijskih vprašanj itd.

Javna tehnična pomoč je lahko ključna za spodbujanje povpraševanja po energijski učinkovitosti, razvoj nabora bankabilnih projektov in vzpostavitev baze lokalnega strokovnega znanja za prenovo sistemov individualnega in daljinskega ogrevanja in hlajenja. Različni mehanizmi EU, vključno s programom evropske pomoči, namenjene področju energije na lokalni ravni (ELENA), instrumentom za evropska mesta in pomočjo pri razvoju projektov v okviru programa Obzorje 2020, so ključni pri spodbujanju naložb v energijsko učinkovitost v javni infrastrukturi ter javnih in zasebnih stavbah. V skladu s odstavkom 2 člena 30 bi morale države članice sodelovati s Komisijo, da bi se ti modeli pomoči pri razvoju projektov ponovili na nacionalni, regionalni in lokalni ravni. Učinkovita možnost za uporabo financiranja so poleg tehnične pomoči tudi točke VEM, ki zagotavljajo celovito obravnavo ovir za izboljšanje energijske učinkovitosti, tudi za sisteme daljinskega ogrevanja in hlajenja.

2.6.2. Izbira ukrepov politike za izpolnitev zahteve

Države članice se lahko odločijo izpolniti zahteve po vzpostavitvi shem finančne pomoči, lokalnega strokovnega znanja in tehnične pomoči za prenovo sistemov individualnega in daljinskega ogrevanja in hlajenja z več ukrepi:

- **uvvedbo namenskih shem financiranja ali okrepitevijo obstoječih:** Vlade lahko v okviru obstoječih skladov in programov vzpostavijo finančne mehanizme, ki neposredno zagotavljajo posojila ali nepovratna sredstva za sisteme zelenega daljinskega ogrevanja in hlajenja. Kot je navedeno v oddelku 2.5, se lahko za spodbujanje zasebnega financiranja uporabljajo tudi jamstvene sheme za posojila. Sheme financiranja so lahko ciljno usmerjene na operaterje sistemov in/ali podjetja za energetske storitve, ki izvajajo ukrepe za energijsko učinkovitost;
- **zagotovitev mehanizmov za tehnično pomoč in pomoč pri razvoju projektov:** Ti mehanizmi lahko pomagajo oblikovati nabor bankabilnih projektov in vzpostaviti lokalno strokovno znanje, potrebno za programe prenove za sisteme individualnega in daljinskega ogrevanja in hlajenja. Države članice bi morale sodelovati s Komisijo, da bi vzpostavile mehanizme za pomoč pri razvoju projektov na nacionalni, regionalni in lokalni ravni;

⁽²⁷⁾ V skladu s členom 30 ta zahteva ne posega v člena 107 in 108 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU) v zvezi z državno pomočjo. V oddelku 4.10 smernic o državni pomoči za podnebje, varstvo okolja in energijo za leto 2022 so v zvezi s pomočjo za daljinsko ogrevanje in hlajenje določena pravila o državni pomoči, ki se uporabljajo za javno finančno podporo za posodobitev sistemov daljinskega ogrevanja in hlajenja.

- **vzpostavitev točk VEM za prenovo sistemov ogrevanja in hlajenja:** Točke VEM se lahko vzpostavijo v okviru javnih agencij, gospodarskih javnih služb, bank, ki opravljajo majhne bančne posle, potrošniških organizacij itd. za zagotavljanje tehnične pomoči poleg financiranja ter vzpostavitve lokalne baze spretnosti za prenovo sistemov individualnega in daljinskega ogrevanja in hlajenja.

3. NACIONALNI SKLADI ZA ENERGIJSKO UČINKOVITOST

Preglednica 3-1

Člen 30, odstavki 11, 12, 13, 14 in 15

#	Odstavek člena 30
11	Države članice lahko ustanovijo nacionalni sklad za energijsko učinkovitost. Namen tega sklada je izvajati ukrepe za energijsko učinkovitost kot podporo državam članicam pri doseganju njihovih nacionalnih prispevkov k energijski učinkovitosti in njihovih okvirnih začrtanih potekov iz člena 4(2). Nacionalni sklad za energijsko učinkovitost se lahko vzpostavi kot namenski sklad v okviru obstoječega nacionalnega instrumenta za spodbujanje kapitalskih naložb. Nacionalni sklad za energijsko učinkovitost se lahko financira s prihodki iz dražb pravic v skladu z EU ETS v stavbnem in prometnem sektorju.
12	Kadar države članice ustanovijo nacionalne sklade za energijsko učinkovitost, kot je navedeno v odstavku 11 tega člena, vzpostavijo finančne instrumente, vključno z javnimi jamstvi, da bi povečale število zasebnih naložb v energijsko učinkovitost ter posojilnih produktov in inovativnih shem na področju energetske učinkovitosti iz odstavka 3 tega člena. Nacionalni sklad za energijsko učinkovitost v skladu s členom 8(3) in členom 24 podpira prednostno izvajanje ukrepov pri ljudeh, ki jih je prizadela energetska revščina, ranljivih odjemalcih, ljudeh iz gospodinjstev z nizkimi dohodki in, kadar je ustrezno, ljudeh, ki živijo v socialnih stanovanjih. Ta podpora vključuje financiranje ukrepov za energijsko učinkovitost za MSP, da bi okrepili in aktivirali zasebno financiranje MSP.
13	Države članice lahko dopustijo, da javni organi izpolnijo obveznosti, določene v členu 6(1), z letnimi prispevki v nacionalni sklad za energijsko učinkovitost, ki so enakovredni znesku naložb, potrebnih za izpolnitev teh obveznosti.
14	Države članice lahko zavezancem omogočijo, da svoje obveznosti, določene v členu 8(1) in (4), izpolnijo tako, da v nacionalni sklad za energijsko učinkovitost vsako leto prispevajo znesek, ki je enak znesku naložb, potrebnih za izpolnitev teh obveznosti.
15	Države članice lahko svoje prihodke iz dodeljenih letnih emisij v skladu z Odločbo št. 406/2009/ES uporabijo za razvoj inovativnega financiranja za izboljšanje energetske učinkovitosti.

3.1. Področje uporabe in cilji

V skladu s členom 30(11) lahko države članice ustanovijo nacionalni sklad za energijsko učinkovitost, da bi podprle izvajanje ukrepov za energijsko učinkovitost in zagotovile nacionalni prispevek k ciljem EU za povečanje energetske učinkovitosti do leta 2030. Namesto tega se lahko odločijo uskladiti obstoječe nacionalne sklade za energijsko učinkovitost z revidiranimi določbami člena 30. V primerjavi z zahtevami direktive o energijski učinkovitosti iz leta 2012 (kakor je bila spremenjena leta 2018), prenovljena direktiva o energijski učinkovitosti določa, da bi moral nacionalni sklad za energijsko učinkovitost podpirati člen 8(3) o izvajanju sistemov obveznosti energetske učinkovitosti ter člen 24 o krepitevi moči in

zaščiti ranljivih odjemalcev ter blažiti energetske revščine. Poleg tega bi morali nacionalni skladi za energijsko učinkovitost prednostno obravnavati podporo za ranljive odjemalce, ljudi, ki jih je prizadela energetska revščina, in ljudi, ki živijo v socialnih stanovanjih, ter zagotoviti financiranje za ukrepe za energijsko učinkovitost v MSP. Kadar je ustrezno, bi morala biti zasnova javne finančne podpore iz nacionalnih skladov za energijsko učinkovitost skladna s pravili o državni pomoči za izboljšanje energetske učinkovitosti ⁽²⁸⁾.

3.2. Izbira ukrepov politike

Države članice imajo različne možnosti za ustanovitev ali ponovno usklajitev nacionalnih skladov za energijsko učinkovitost:

- **vzpostavitev institucionalnih ureditev upravljanja:** Nacionalni skladi za energijsko učinkovitost se lahko vzpostavijo kot namenski skladi v okviru obstoječega nacionalnega instrumenta za spodbujanje kapitalskih naložb. Ureditve upravljanja bi morale določati, da je namen sklada izvajati ukrepe za energijsko učinkovitost v podporo nacionalnim ciljem povečanja energetske učinkovitosti in vzpostaviti porazdelitev odgovornosti;
- **določitev načina kapitalizacije sklada:** Nacionalni sklad za energijsko učinkovitost se lahko kapitalizira iz javnega proračuna, programov financiranja EU ali prihodkov, ustvarjenih s prodajo pravic do emisije na dražbah v okviru sistema EU za trgovanje z emisijami. Države članice bi morale pri zagotavljanju in določanju kapitalizacije nacionalnih skladov za energijsko učinkovitost zlasti upoštevati dopolnjevanje in sinergije z obstoječimi proračunskimi sredstvi, ki so na voljo za podporo energijski učinkovitosti na podlagi programov kohezijske politike za obdobje 2021–2027 (ESRR in Kohezijskega sklada). V oddelku 3.3 je podrobno opisano, kako se lahko nacionalni skladi za energijsko učinkovitost kapitalizirajo s prispevki strani, ki z njimi izpolnijo svoje obveznosti iz člena 6(1) ter člena 8(1) in (4) prenovljene direktive o energijski učinkovitosti. Obnovljivi skladi lahko s svojimi naložbami ustvarjajo tudi prihodke in zagotavljajo neprekinjeno delovanje;
- **opredelitev ciljev sklada, metrik uspešnosti in zahtev glede poročanja:** Vlade bi morale določiti cilje in metrike uspešnosti v zvezi s skupnimi prihranki energije, vrste projektov in tehnologij, ki se podpirajo, ter zagotovljeni znesek zasebnega financiranja. Vključiti bi bilo treba tudi cilje in metrike uspešnosti v zvezi s podporo MSP, ranljivim odjemalcem, ljudem, ki jih je prizadela energetska revščina, in, kadar je ustrezno, ljudem, ki živijo v socialnih stanovanjih. Vzpostaviti bi bilo treba pregledne sisteme poročanja, da se lahko uspešnost sklada stalno spremlja in ocenjuje glede na te cilje;
- **določitev finančnih instrumentov, ki jih lahko sklad uporablja:** Nacionalni sklad za energijsko učinkovitost lahko uporablja več zgoraj obravnavanih finančnih instrumentov, vključno z javnimi posojili, shemami financiranja prek davkov in jamstvi za posojila za zasebne zelene potrošniške kredite, zelenimi hipotekami, shemami financiranja prek računov in zelenimi obveznicami.

3.3. Izpolnjevanje obveznosti iz drugih členov s prispevki v nacionalne sklade za energijsko učinkovitost

Naslednji členi prenovljene direktive o energijski učinkovitosti določajo možnosti, ki jih imajo države članice za izpolnitev obveznosti s prispevki v nacionalni sklad za energijsko učinkovitost:

- v skladu s členom 4(2) mora vsaka država članica določiti okvirni nacionalni prispevek k energijski učinkovitosti, da bi skupaj dosegle cilj Unije glede zmanjšanja porabe energije v letu 2030 za najmanj 11,7 % v primerjavi z referenčnim scenarijem. Če države članice ne dosežejo zadostnega napredka pri doseganju prispevkov, morajo v skladu s členom 4(6) zagotoviti, da se v enem letu izvedejo dodatni ukrepi. Eden od možnih ukrepov je prostovoljni prispevek v nacionalni sklad za energijsko učinkovitost ali drug finančni instrument, namenjen energijski učinkovitosti;

⁽²⁸⁾ Ustrezne določbe o državni pomoči v zvezi s pomočjo za naložbe v energijsko učinkovitost so členi 38, 38a (pomoč lastnikom stavb in najemnikom), 38b (pomoč podjetjem za energetske storitve) in 39 (pomoč, dodeljena prek finančnih posrednikov) uredbe o splošnih skupinskih izjemah v zvezi z državno pomočjo ter oddelki 4.1 (pomoč za zmanjšanje in odvzem emisij toplogrednih plinov, med drugim s podporo za energijo iz obnovljivih virov in energijsko učinkovitost), 4.2 (pomoč za izboljšanje energetske in okoljske učinkovitosti stavb) in 4.10 (pomoč za daljinsko ogrevanje in hlajenje) smernic o državni pomoči za podnebje, varstvo okolja in energijo.

- v skladu s členom 6(1) morajo države članice zagotoviti, da se vsako leto prenovijo 3 % skupne tlorisne površine stavb v lasti javnih organov, ki se ogrevajo in/ali hladijo, in se tako spremenijo v vsaj skoraj ničenergijske stavbe oziroma brezemisijske stavbe ⁽²⁹⁾. V zvezi s tem je v členu 30(13) navedeno, da lahko države članice dopustijo, da javni organi izpolnijo obveznosti iz člena 6(1) z letnimi prispevki v nacionalni sklad za energijsko učinkovitost, ki so enakovredni znesku naložb, potrebnih za izpolnitev teh obveznosti;
- v skladu s členom 8(1) morajo države članice doseči skupni prihranek energije pri končni porabi, ki ustreza vsaj 1,3 % letne porabe končne energije v obdobju 2024–2025, 1,5 % letne porabe končne energije v obdobju 2026–2027 in 1,9 % letne porabe končne energije v obdobju 2028–2030. V skladu s členom 8(4) morajo države članice v nacionalnih energetskih in podnebnih poročilih o napredku navesti informacije o kazalnikih, uporabljenih za izračun prihrankov energije v zvezi s členom 8(1). V zvezi s tem je v členu 30(14) navedeno, da lahko države članice zavezancem omogočijo, da svoje obveznosti iz člena 8(1) in (4) izpolnijo tako, da v nacionalni sklad za energijsko učinkovitost vsako leto prispevajo znesek, ki je enak znesku naložb, potrebnih za izpolnitev teh obveznosti. V ta namen države članice v skladu s členom 8(2) zagotovijo, da se prihranki energije, doseženi z ukrepi, ki se financirajo iz nacionalnega sklada za energijsko učinkovitost, za izpolnitev obveznosti iz člena 8(1), izračunajo v skladu s Prilogo V k direktivi o energijski učinkovitosti;
- v skladu s členom 9(1) lahko države članice izpolnijo svoje obveznosti iz člena 8(1) s sistemom obveznosti energijske učinkovitosti. V tem primeru se lahko odločijo, da lahko zavezanci v okviru sistema obveznosti energijske učinkovitosti svoje obveznosti v celoti ali deloma izpolnijo s prispevkom v nacionalni sklad za energijsko učinkovitost.

Če države članice v določenem letu ne izpolnijo svojih obveznosti, lahko zagotovijo letni prispevek v nacionalni sklad za energijsko učinkovitost. Države članice, ki izberejo to možnost, morajo obveznosti iz člena 4(2), člena 6(1) ter člena 8(1) in (4) izpolniti pozneje. Namen je državam članicam omogočiti, da z začasnim ukrepom v obliki finančnega prispevka v nacionalni sklad za energijsko učinkovitost zapolnijo vrzel v izpolnjevanju letnih nacionalnih obveznosti in hkrati zagotovijo doseganje nacionalnega prispevka k ciljem povečanja energijske učinkovitosti do leta 2030 ter da se obstoječa vrzel v izpolnjevanju obveznosti na podlagi členov 6 in 8 odpravi v naslednjih letih s sredstvi, ki so v ta namen rezervirana v nacionalnem skladu za energijsko učinkovitost.

V vseh primerih morajo biti letni finančni prispevki enaki znesku naložbe, potrebne za izpolnjevanje zadevnih obveznosti in doseganje okvirnih začrtanih potekov. Če države članice izberejo eno od teh možnosti, določijo vrsto ukrepov za energijsko učinkovitost, ki se financirajo iz nacionalnega sklada za energijsko učinkovitost, za izpolnitev obveznosti iz člena 4(6), člena 6(1), člena 8(1) in (4) ter člena 9(1) in izračunajo količino prihrankov energije, ki jih bodo ustvarili. Za ta izračun uporabijo skupne metode in načela iz Priloge V k direktivi o energijski učinkovitosti.

Države članice nato izračunajo stroške naložb za izpolnjevanje obveznosti, da določijo znesek potrebnega prispevka v nacionalni sklad za energijsko učinkovitost. Podatki, uporabljeni za te izračune, bi se morali nanašati na preteklo uspešnost nacionalnega sklada za energijsko učinkovitost (če ta obstaja) ali na finančne instrumente za podporo prenovi javnih stavb ali drugim javnim shemam za energijsko učinkovitost. Kadar države članice uporabijo možnost iz člena 30(14) in člena 4(6), v okviru uradnega obveščanja o metodologiji v skladu s Prilogo V opišejo pristop, uporabljen za oceno stroškov naložbe, vključno z metodologijo in podatki. V zvezi z izračunom bi bilo treba izvesti predhodno in naknadno neodvisno ocenjevanje. Komisija bo spremljala uporabljene metode z rednim sodelovanjem z državami članicami.

⁽²⁹⁾ V skladu s členom 9 Direktive 2010/31/EU o energetski učinkovitosti stavb.

4. ZAHTEVE GLEDE POROČANJA

Preglednica 4-1

Člen 30, odstavka 17 in 18

#	Odstavek člena 30
17	<p>Države članice do 15. marca 2025 in nato vsaki dve leti kot del svojega celovitega nacionalnega energetskega in podnebne poročila o napredku, predloženega na podlagi člena 17 in v skladu s členom 21 Uredbe (EU) 2018/1999 ⁽³⁰⁾, Komisiji sporočijo naslednje podatke:</p> <p>(a) obseg javnih naložb v energijsko učinkovitost in povprečni faktor vzvoda, dosežen z javnim financiranjem, ki podpira ukrepe za energijsko učinkovitost;</p> <p>(b) obseg posojilnih produktov na področju energijske učinkovitosti, razlikujoč med različnimi produkti;</p> <p>(c) po potrebi nacionalne programe financiranja, vzpostavljene za pospešitev uporabe ukrepov za izboljšanje energijske učinkovitosti in najboljših praks, ter inovativne finančne sheme za energijsko učinkovitost.</p> <p>Zaradi lažje priprave poročila iz prvega pododstavka tega odstavka Komisija zahteve iz navedenega pododstavka vključi v skupno predlogo, določeno v izvedbenih aktih, sprejetih na podlagi člena 17(4) Uredbe (EU) 2018/1999.</p>
18	<p>Države članice za namene izpolnjevanja obveznosti iz odstavka 17, točka (b), in brez poseganja v dodatne nacionalne ukrepe upoštevajo obstoječe obveznosti finančnih institucij glede razkritja, med drugim:</p> <p>(a) pravila glede razkritja za kreditne institucije iz Delegirane uredbe Komisije (EU) 2021/2178 ⁽³¹⁾;</p> <p>(b) zahteve glede razkritja okoljskih, socialnih in upravljaljskih tveganj v skladu s členom 449a Uredbe (EU) št. 575/2013 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽³²⁾.</p> <p>Za lažje zbiranje in združevanje podatkov o obsegu posojilnih produktov na področju energijske učinkovitosti za namene izpolnjevanja obveznosti iz odstavka 17, točka (b), Komisija do 15. marca 2024 za države članice pripravi smernice o ureditvah za dostop do podatkov o obsegu posojilnih produktov na področju energijske učinkovitosti na nacionalni ravni ter za njihovo zbiranje in združevanje.</p>

4.1. Področje uporabe in cilji

V skladu s členom 30(17) morajo države članice vsaki dve leti v okviru svojih celovitih nacionalnih energetskega in podnebne poročila o napredku poročati o napredku pri izvajanju člena 30. Sporočiti morajo zlasti podatke o obsegu javnih naložb v energijsko učinkovitost, povprečnem faktorju vzvoda in tržnem obsegu v zvezi s posojilnimi produkti na področju energijske učinkovitosti.

⁽³⁰⁾ Uredba (EU) 2018/1999 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2018 o upravljanju energetske unije in podnebne ukrepe, spremembi uredb (ES) št. 663/2009 in (ES) št. 715/2009 Evropskega parlamenta in Sveta, direktiv 94/22/ES, 98/70/ES, 2009/31/ES, 2009/73/ES, 2010/31/EU, 2012/27/EU in 2013/30/EU Evropskega parlamenta in Sveta, direktiv Sveta 2009/119/ES in (EU) 2015/652 ter razveljavitvi Uredbe (EU) št. 525/2013 Evropskega parlamenta in Sveta.

⁽³¹⁾ Delegirana uredba Komisije (EU) 2021/2178 z dne 6. julija 2021 o dopolnitvi Uredbe (EU) 2020/852 Evropskega parlamenta in Sveta z določitvijo vsebine in prikaza informacij, ki jih morajo razkriti podjetja, za katera se uporablja člen 19a ali 29a Direktive 2013/34/EU, o okoljsko trajnostnih gospodarskih dejavnostih, ter metodologije za izpolnjevanje te obveznosti razkritja (UL L 443, 10.12.2021, str. 9).

⁽³²⁾ Uredba (EU) št. 575/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o bonitetnih zahtevah za kreditne institucije in o spremembi Uredbe (EU) št. 648/2012 (UL L 176, 27.6.2013, str. 1).

Države članice morajo v svojih nacionalnih energetskih in podnebnih poročilih o napredku že poročati o politikah in ukrepih, s katerimi podpirajo doseganje splošnih in specifičnih ciljev ter prispevkov, določenih v nacionalnih energetskih in podnebnih načrtih. Ta obveznost poročanja zajema nacionalne programe financiranja, vzpostavljene za pospešitev uporabe ukrepov za izboljšanje energijske učinkovitosti in najboljših praks, ter inovativne finančne sheme za energijsko učinkovitost. Države članice bodo ta sistem uporabljale za sporočanje vseh ustreznih informacij za izpolnjevanje obveznosti poročanja na podlagi člena 30 prenovljene direktive o energijski učinkovitosti. Te bodo vključevale ukrepe za zagotavljanje javnega financiranja za cilje povečanja energijske učinkovitosti. Poročati bi bilo treba tudi o politiki in ukrepih, namenjenih spodbujanju zasebnega financiranja energijske učinkovitosti, na primer na podlagi tehnične pomoči, pomoči pri razvoju projektov ali ukrepov za omogočanje zasebno financiranih inovativnih shem financiranja (npr. financiranja prek računov).

Države članice bi morale za poročanje o skupnem obsegu javnih naložb in povprečnih faktorjih vzvoda združevati in uporabljati informacije, ki se že zahtevajo v obstoječih nacionalnih energetskih in podnebnih poročilih o napredku, da izmerijo obseg javnih naložb in povprečni faktor vzvoda, dosežen z javnim financiranjem v podporo ukrepom za energijsko učinkovitost.

Komisija bo v okviru posodobitve smernic za poročanje v zvezi z nacionalnimi energetskimi in podnebnimi poročili o napredku zagotovila dodatne smernice o obveznostih poročanja za točko (b) zgoraj o obsegu posojilnih produktov na področju energijske učinkovitosti.

Da bi države članice poročale o skupnem obsegu posojilnih produktov na področju energijske učinkovitosti, bodo morale izkoristiti sinergije in preprečiti podvajanje z zahtevami za podatke, ki jih finančne institucije razkrijejo na podlagi uredbe o razkritjih v zvezi s trajnostnostjo (SFDR) in taksonomije EU ⁽³³⁾, ter zahtevami za razkritje okoljskih, socialnih in upravljaljskih tveganj, ki se uporabljajo za kreditne institucije v skladu z Uredbo (EU) št. 575/2013 o kapitaljskih zahtevah ⁽³⁴⁾. Države članice lahko uporabijo ta sistem razvrščanja in finančnega razkritja za izpolnjevanje elementov zahtev glede poročanja iz člena 30. Leta 2024 bodo morale velike finančne institucije z vrednostnimi papirji, sprejetimi na reguliran trg EU, razkriti dejavnosti, usklajene s taksonomijo in povezane s podnebnimi cilji. Od januarja 2026 bodo morale vse kreditne institucije EU poročati tudi o usklajenosti svoje trgovalne knjige s taksonomijo.

Okvir taksonomije vključuje več gospodarskih dejavnosti, ki so pomembne za cilje prenovljene direktive o energijski učinkovitosti (npr. posamezni prenovitveni ukrepi, ki vključujejo namestitve, vzdrževanje ali popravilo opreme za energijsko učinkovitost, in celovita prenova obstoječih stavb). Države članice bodo morale za izračun skupnega obsega posojilnih produktov na področju energijske učinkovitosti združiti sporočene podatke o posojilih, ki so jih podjetja označila kot usklajena z navedenimi gospodarskimi dejavnostmi, pomembnimi za cilje prenovljene direktive o energijski učinkovitosti, ter jih dodati obsegu javnih posojilnih produktov na področju energijske učinkovitosti. Ugotoviti bodo morale, kateri domači subjekti, pristojni za nadzor nad izpolnjevanjem obstoječih obveznosti glede razkritja, bodo podpirali to poročanje z omogočanjem dostopa do podatkov, ki jih razkrijejo finančne institucije (bančni regulativni organ itd.).

Države članice bodo morale poleg usklajenosti s taksonomijo v svoje poročanje vključiti tudi oceno obsega posojilnih produktov na področju energijske učinkovitosti, ki niso usklajeni s taksonomijo, vendar kljub temu zagotavljajo večjo energijsko učinkovitost.

⁽³³⁾ Uredba (EU) 2019/2088 o razkritjih, povezanih s trajnostnostjo, v sektorju finančnih storitev (SFDR) vzpostavlja celovit okvir poročanja za finančne produkte in finančne subjekte. Zahteve SFDR so povezane z zahtevami na podlagi taksonomije EU z vključitvijo pojma „okoljsko trajnostne gospodarske dejavnosti“, kot je opredeljen v uredbi o taksonomiji, v opredelitev pojma „trajnostne naložbe“ v SFDR. Taksonomija EU in SFDR skupaj določata vsebino, metodologijo in predstavitev informacij, ki jih morajo finančna in nefinančna podjetja razkriti v zvezi z deležem okoljsko trajnostnih gospodarskih dejavnosti pri svojih poslovnih dejavnostih, naložbah ali dejavnostih dajanja posojil.

⁽³⁴⁾ Zlasti bi bilo treba pri razkritjih podatkov in poročanju izkoristiti sinergije in preprečiti podvajanje z zahtevami za kreditne institucije v skladu s členom 449a Uredbe (EU) št. 575/2013, pri katerih se upoštevajo izvedbeni tehnični standardi na podlagi Izvedbene uredbe Komisije (EU) 2022/2453 z dne 30. novembra 2022 o spremembi izvedbenih tehničnih standardov iz Izvedbene uredbe (EU) 2021/637 glede razkritja okoljskih, socialnih in upravljaljskih tveganj.